

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— "
 Pe 3 luni . . . 7.— "
 Pe o lună . . . 2.40 "
 Pentru România și
 străinătate:
 Pe un an . . . 40.— franci
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

REDACTIA

ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi N-rul 1/a
 INSERTIUNILE
 se primesc la admisi-
 stratie.
 Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrise nu se in-
 napoiază.

ROMÂNUL

Spre biruința dreptății...

Arad, 7 Mai.

Prin recenta ordinațiune ministerială, pri-
 vitoare la „admisibilitatea” catehizării în
 limba maternă a elevilor, s'a făcut un modest
 pas spre biruința dreptății. Deși nu ne mulțu-
 mește deplin această ordinațiune, care consi-
 deră propunerea religiei în limba maternă nu-
 mai ca *admisibilă*, pe când noi pretindem ca
 ea să fie impusă tuturor școalelor ca *obliga-*
torie — nu ne putem lipsi totuș de satisfacția
 de a constata, că una dintre multele cauze
 drepte și sfinte, întru apărarea cărora luptăm
 fără preget de atâta amar de vreme, se a-
 propie de biruința dorită. Această biruință nu
 putea să întârzie, căci puterea imanentă a
 dreptății nu poate fi înfrântă, timp îndelun-
 gat, prin obstacole artificiale. Convinși de a-
 cest adevăr, toți factorii și îndrumătorii vieții
 noastre publice au avut în chestia aceasta cea
 mai hotărâtă și mai demnă atitudine de în-
 datăce nesocotitul ministru Apponyi a încercat
 să îndrepte și cu ajutorul religiei atacuri
 brutale, de desființare, contra sufletului ro-
 mânesc...

Presa noastră a dat alarma, îndemnând
 pe toți fiii poporului român să lupte cu îndă-
 rătănicie sfântă pentru apărarea acestui drept
 divin al bisericii române, ca să poată da ge-
 nerațiilor, ce se succedea, și în viitor, pre-
 cum a dat în trecut, educație religioasă nu
 numai în cuvinte românești, ci și în duh na-
 țional-românesc.

Ceeace intenționa fostul ministru Appo-
 nyi: pătrunderea limbei ungurești nu numai
 în școală, ci și la amvonul și la altarul sfin-
 telor noastre biserici — era și este în cea mai

izbitoare împotrivire cu învățătura crești-
 nească de îngăduință și dreptate. Căci scrie
 apostolul Pavel: „*că de mă voi ruga în lim-
 bă străină, numai duhul meu se roagă, iar
 mintea mea fără de roadă rămâne; însă în bi-
 serică mai bine este a grăi cinci cuvinte cu
 mintea mea, ca și pe alții să-i învăț, decât
 zece mii de cuvinte în limbă străină*”. Deci
 noi Români nu ne-am fi putut și nu ne vom
 putea ruga lui Dumnezeu niciodată în limbă
 străină, cu atât mai puțin în cea ungurească,
 fiindcă credem și nădăduim, că Dumnezeu
 nu-i Ungur. Această credință și nădejde a în-
 demnat chiar pe unul dintre colaboratorii zia-
 rului politic-bisericesc din Sibiu, să scrie că
 pentru orice Român adevărat însemnează o
 blasfemie rostirea rugăciunii „*Tatăl nostru*”
 în altă limbă decât cea românească...

Pe lângă tradiția, întemeiată pe cuvintele
 Scripturii, avem și legi votate în parlamentul
 țării și sancționate de Majestatea Sa Monar-
 hul, prin cari se asigură pe seama bisericii
 ortodoxe-române dreptul de cărmuire auto-
 nomă și de întrebuințare exclusivă a limbei
 naționale, în toate afacerile ei. În § 3 al arti-
 colului de lege IX din 1858 se spune clar, că
 „credincioșii metropoliei gr. or. române sunt
 îndreptățiți a decide și regula în congresele
 lor bisericești cauzele lor bisericești, școlare
 și fundamentale și a le administra și governa
independent, prin propriile lor organe în sen-
 zul statutelor, ce se vor stabili în congresele
 acestea și vor fi încuviințate de către Maje-
 statea Sa”. Cu un an mai târziu, la 28 Mai
 1869 Majestate Sa a sancționat „*Statutul or-
 ganic al bisericii ortodoxe române din Ungaria
 și Transilvania*”, care precizează în §
 175, că „*limba oficială în toate trebile bise-*

*ricești, școlare și fundamentale atât în lăuntru,
 cât și în afară — este cea română.*”

Conștient de toate drepturile și datorin-
 țele sale, congresul național bisericesc din
 1909 a respins cu toată energia atentatul ie-
 zuitic al ministrului Apponyi. Iată ce găsim
 la pag. 101—103 din protocolul celui con-
 gres, privitor la chestiunea catehizării:

„Dupăce raportorul Dr. Nicolau Oncu
 expune amănunțit fazele, prin care a trecut
 această chestiune (a catehizării), la propunerea
 comisiei congresul ia în unanimitate urmă-
 torul concluz:

„In deplin acord cu vederile dieceselor și
 ale Consistorului metropolitan exprimate în
 remonstrațiunile sale de sub nr. 28 din 1909
 și 334 M. înaintate la Înaltul Ministeriu de
 culte și instrucțiune publică, în conformitate
 cu concluzul congresual Nr. 48 din 1903, a-
 vând în vedere, că în virtutea acestora *cate-
 hizarea formează un drept exclusiv al bise-
 ricei, întemeiat pe misiunea sa divină, iar fo-
 losirea limbei române, ca limbă rituală și ofi-
 cioasă în instrucțiunea catehizării fiind de-
 cretată și garantată atât prin legile bisericești
 cât și prin legile statului*, și având în vedere
 că acest drept de instruire a religiei este o
 chestie bisericească dogmatică-canonice, care
 nu poate forma obiect de discuție și conce-
 siune între biserică și stat, și având în vedere
 că prin urmare nu poate sta în dreptul auto-
 rităților și al organelor bisericești de a face
 nici un fel de abatere dela aceste principii și
 dela punctul de vedere al bisericii de a să-
 vârși catehizarea elevilor de religia gr. or.
 română *pretutindenea și exclusiv în limba ro-
 mână*, și în fine având în vedere, că ordina-
 țiunile ministeriale emise în această chestie

In Miercuria Paștilor.

Schiță de Horia Petra-Petrescu.

Uscătiv, lungan, cu mâinile noduroase, bă-
 tute de vânt și de ploaie, cu părul creț, ne-
 grău, nămgrijit, — cu niște ochi neastâmpărați,
 înfundați în orbite, șchiop, îmbrăcat rău, iarna-
 vara într'aceleași haine petecite — așa-l cunosc
 brașovenii pe Văsâi, care aleargă șchiopătând
 pe lângă tramvaiul din piață, strigând cât îl
 ține gura: Covrigi! Luați covrigi!

Câte unul, mai șugubăt, îi aruncă 'n față cu-
 vintele: „Bagă de seamă, că-ți fuge papucul!”
 Văsâi se ncruntă atunci la el și stă să-i dea
 un brânci, căci știe că „fuga papucului” e o bat-
 jocură adusă piciorului său stâng, care e 'ntors,
 de e silit să calce cu talpa în afară. E schilav
 Văsâi din Miercuria Paștilor de acum șapte ani.
 S'a apropiat prea tare de piuliță, când a fost la
 „Pietrele lui Solomon”, și o mână de praf de
 pușcă a fost de ajuns ca să-l nenorocească pen-
 tru viața întreagă. L'au dus pe sus, ca pe un
 mort, și în loc să mai audă „sfânta surlă” și să
 svârle buzduganul în sus, în loc să fie aruncat
 de tovarășii săi în „tol”, ori să cânte „Cristos
 a înviat!”, în rând cu „Junii”, în fața bisericii
 din Groaveri — a fost silit să bolească luni în-
 tregi, până ce-a ajuns să poată călca așa, ca
 din pod.

— „Cine naiba m'a mai lăsat să trăiesc?”
 se întreabă Văsâi de multe ori. De mic copil a
 avut „muscă” pe nas. Babele spuneau că o să-și
 dea ortul popii, din copilărie. Soartea le-a dat

de minciună pe babe. Dela mă-sa a supt Văsâi
 ani îndelungați. Pe semne de aia-i spuneau
 vecinii, mai pe urmă, că e prost și lenes. Ca co-
 pil de opt ani s'a furisat în cimitirul din Groa-
 veri și a mirosit florile de pe morminte. De a-
 atunci i-au împuiat oamenii urechile cu vestea,
 că și-a pierdut mirosul, că n'are să mai poată
 mirosa niciodată.

Din copil vesel și durduluu ce-a fost — a
 ajuns ursuz. Oamenii l'au făcut așa — ci îl a-
 veau pe suflet. Vecinic luat peste picior: „Mă,
 Văsâi, mă! Mă, Săică! Văsăică! Da frumoase
 mărgelile mai ai la gât! Ai să plângi la nunta ta!
 — Am auzit c'ai stat în soare, înainte de Sfântu'
 Gheorghe! Ai să capeti ghiabă, mă!” — fiecare
 își descărca năcazul pe capul lui Văsâi, care din
 făcut și cuminte ce era, se înnora și clocoțea
 în sine tot mai mult și mai mult.

A înghițit el în sec un an, doi, trei, și dacă
 a văzut că nu mai merge, a început să fie rân-
 zos, să răspundă îndesat, să nu rămână dator,
 nimănu, nici cât e negru sub unghie.

În patul de spital și-a pus în cap să se răs-
 bune pe lumea întreagă. Adecă de ce — s'a în-
 trebătu el — să sufăr numai eu? Ce-am păcătuit?
 N'am să mă mai las! Să știe toți — cine-i Văsâi!

Pe unul mai cu seamă îl ura acum cu o ură
 drăcească. Stând așa, cu ochii în tavan, în spi-
 tal, s'a gândit mai mult la Ghițoi și par'că i s'a
 lămurit tot mai tare în minte că Ghițoi este de
 vină la toate. „Vătaf'-ul „juni”-lor, mândru,
 crescut ca un brad, tare, de arunca buzduganul

de zece ori în „Grădina lui Timân”, și nici că-i
 păsa — Ghițoi ăsta avea mare trecere peste tot:
 la părintele de pe Tocile, la fetele tinere, la fe-
 meile măritate, la bărbați. Încă și astăzi se poartă
 după obiceiul vechiu, cu „ghebă” cupțușită
 cu mătase, Duminecile, cu pantaloni de dimie,
 de lână țigae dela femeile din Săcele, cu cizme
 negre, mari, de piele de oaie, cu rocul împodo-
 bit cu nasturi rotunzi, sclipitori. Tată-său, ne-
 gustor bogat, care și-a făcut averea pe timpul
 războiului cu Turcii, poartă cojoc scump, piep-
 tare lucrate cu mâna, inel de argint cu semnul
 peștelui — semn că pescăritul i-a adus bănet
 în casă.

Ghițoi și Văsâi sunt de-o vârstă — dar ce
 deosebire între ei! Unul bogat, celalalt sărac
 lipit pământului. Acum pricepe Văsâi privirile
 semețe ale vătafului. Acum înțelege de ce a tre-
 buit să fie umplută piulița mai tare cu praf de
 pușcă, când a fost să puște dânsul — Ghițoi e
 de vină la toate. Lubeau aceeași față. El a umplut
 piulița mai tare, el, ca să piardă pe protivnicul
 său. Cum s'a făcut bine — bine, ca să poată ieși
 pe afară — s'a dus Văsâi drept la vătaful „ju-
 nilor” și i-a spus, privind-l cu ură în ochi:
 — „Să știi că n'ai să scapi de mine!”
 — „De ce n'am să scap?”
 — „Fiindcă tu mi-ai vrut moartea, spurcă-
 riune! Tu mi-ai purtat Sâmbetele!”
 — „Vezi-ți de treabă, schilodenie!”, a răcnit
 Ghițoi, apăsându-și mâna vânjoasă pe moalele
 capului lui Văsâi.

nu numai că nu au nici un temei legal, ci stau în flagrantă contradicție cu legile pozitive bisericești și de stat:

Congresul ca autoritate supremă bisericească în reprezentanța întregii Mitropolii, aprobă întru toate toți pașii întreprinși în această chestie din partea Consistorului Mitropolitan și în puterea dreptului său, bazat pe § 154 pct 2 din *Statutul organic*, află că *nu poate admite în biserică noastră nici un fel de restricțiune a limbei de catehizare și astfel față cu rescriptele înaltului ministeriu de culte și instrucțiune publică de sub nr. 106267 din 1908; 144347 din 1908 și 34003 din 1909 declară, că nu-și poate da consimțământul, ca în clasele superioare din școlile elementare de stat, principiile de credință mai de căpetenie și rugăciunile mai obicinuite să se instrueze și în limba maghiară...*

Totodată congresul *interzice și oprește pe toți preoții ortodocși români* din Mitropolie, în orice calitate și funcțiune s'ar afla, de a primi și executa în afaceri bisericești și școlare și în special în chestia de catehizare ordine și dispoziții venite dela autorități în afară de biserică noastră.

Orice abatere dela dispozițiile acestui conclud se consideră ca delict și se va urmări pe calea procedurii disciplinare".

Adevărat, că acest conclud demn al congresului național-bisericesc l'a înfuriat atât de mult pe contele Apponyi, încât a cerut imediat, pe cale telegrafică, să i se comunice textul concludului și a insistat la locurile mai înalte pentru anularea lui.

Mulți Români au rămas, un moment, descurajați în fața acestui procedeu tiranicesc al ministrului fanatic, temându-se că prin aceasta s'a dat prilej pentru un regretabil caz de precedentă, care ar putea fi invocat oricând ca argument din partea celor ce-și dau toată silința să zdrobească autonomia bisericii gr. or. române, care stă ca un spine în ochii împăinjeniți de năluca „ideii de stat național maghiar”.

Adevărul însă, chiar când s'ar părea că e cu totul biruit și distrus, nu moare, după cum minciuna, chiar când a reușit să iasă învingătoare, nu poate să trăiască! Au trecut cinci ani de încercări dureroase, de experiențe amare, de lupte neconținute cu condeii între ministeriul de culte și consistoriile noastre — și iată acum adevărul cuprins în concludul congresului național-bisericesc din 1909 a ridicat lespedea de pe mormântul, în care a voit să-l așeze pe vecie Apponyi, și se înalță triumfător, mângâind pe ceice au avut tăria de a se încrede în puterea lui, înfruntând pe ceice voiau să-l răpună și întărind inimile tuturor celor ce mai au încă atâtea de revendicat cu nădejdea într-o biruință deplină a dreptății, care nu poate să mai întârzie multă vreme...

Oare dacă secretarul mitropoliei ort. române, care de atâția ani excelează prin o consecvență și inperturbabilă absență din cancelaria metropolitană din Sibiu, s'ar fi pus cu tot dinadinsul să adune material și să redacteze memoriul cerut de congresul din 1912 în chestia revizuirii legii lui Apponyi, alături de ordonanța ministrului Jankovich, care admite catehizarea în limba română, n'am fi putut înregistra încă un succes: admiterea unei interpretări pedagogice, care ar dovedi, fără putința de îndoială, că ceea ce pretinde § 19 al legii din 1907, este o absurditate și o permanentă primejdie pentru miile de școlile populare cu limba de propunere nemaghiară?

Ori dela 1912 până acum nu s'a ivit nici un moment *oportun* pentru redactarea aceluia memoriu și înaintarea lui la locurile convenite?

Ceice se ascund cu atâta predilecție după paravanul oportunității, uită că nici o biruință nu se poate câștiga prin oameni, cari de câte ori e vorba de muncă, *nu-s acasă*, și nu înțeleg, că a lupta pentru adevăr, este *totdeauna* oportun, ci așteaptă impasibili, până *pică para mătăiață*...

Problema jidovească și poporul român.

De Dumitru C. Moruzi.

III.

Dacă însă vom cerceta lucrurile mai de aproape, ne vom convinge, că chiar în națiunile atât de numeroase ca Franța și Germania, pătrunderea în neam a unor elemente străine nu pot avea urmări vătămătoare, ba au uneori chiar urmări fericite — decât cu întocmirea neapărată, ca acele elemente străine să primească naturalizarea lor în curățenie de suflet să-și uite cu desăvârșire de obârșie, să caute a se înrudi cu neamul ce și-l'au ales; dar mai cu seamă să nu se asocieze cu naturalizații de aceeași obârșie cu dânsii împotriva intereselor noii lor patrii; căci aceasta ar fi o adevărată tradare. Asemenea comploturi și asociațiuni vătămătoare nu veți găsi între naturalizații veniți dintre popoarele având ființă de stat. Dar câte un caz izolat de spioni cari obțin naturalizarea cu scopul preconcept a-și ascunde mai bine scârboasa lor meserie; iar când se simt în ajun de a fi descoperiți fug în țara lor de obârșie, bătându-și joc de naturalizarea lor franceză!

Nu trebuie să uităm că între Franța și Germania există o dușmănie de veacuri. De veacuri în armatele acestor două țări dușmane numele franceze se numără cu miile în armatele germane; tot așa se întâmplă cu numele germane în oastea franceză; și toți s'au luptat cu aceeași vitejie împotriva patriei lor de obârșie. Dovedește asta oare că acești oameni comit o nelegiuire, ori că sunt trădători de neam? Dimpotrivă! Dovedește numai, că părinții lor primind în curățenie de suflet o naționalitate străină, s'au încuscrit cu acea naționalitate, și-au crescut vârstarele în duhul și mentalitatea națiunii adoptate de dânsii, așa că ele s'au asimilat atât de bine, prin sânge, prin limbă, prin fire, prin gânduri și prin dragoste, încât au devenit după a doua sau a treia generație adevărați Germani cu nume francezești, ori Francezi adevărați cu nume germane; adică, dacă vă amintiți ce spuneam mai sus, întocmai cum supușii inobiliți căpătau sânge de Franc după a treia generație. Desfid să mi se găsească un singur trădător între dânsii: Dumouriez și Bazaine erau francezi și au tradat Franța în folosul Germaniei.

— „Schilodenie? Tu m-ai făcut să ajung așa! Da' am să mă răsbun!” Gura lui Văsai a început să arunce la sudalme, care de care mai grea. Cu sfinți și Dumnezei și „cataroi”. Ii cădea bine să se miște în mocirla asta de cuvinte. După ce și-a răcorit sufletul, injurând, și după ce a băgat de samă că Ghițoi are să-l dripească în bătai, dacă va mai urma, a luat-o la sănătoasă.

Nu s'a oprit decât la „Rac”. A intrat în crâșmă, a cerut o „porție” de rachiu — vânduse covrigi de patru coroane în ziua aceea — și a început să bea, să bea fără să se mai gândească la altceva...

Firește, nu l-au ales la nimic, când a fost la alegerea „junilor de companie” și a „junilor cu ziua”. „Du-te și vinde covrigi!” i-au dat sfatul, rânjind, tovarășii lui de mai nainte. El a ris, a ris cu hohot, căci nu se putea lua la ceartă cu toți — l-ar fi snopit.

De-o vreme se întrecea cu bivoli. Da un sunet de par'că ai fi avut în apropierea ta o ceată întreagă de lighioane de astea gretoase. Oamenii își întorceau capul speriați, copiii o luau la fugă — unii injurau, alții dădeau din cap: „A căpiat Văsai!”

Așa și-acum. Ca un ventil de siguranță pentru amărăciunea, care-i dospea în piept, a lăsat să s'audă ragetul lui — și-a fugit. Departe, pe-o stâncă. Pe „Valea putredă” în sus.

Ii clocotea sângele în vine. De ce sunt oamenii așa de răi? De ce n'au o vorbă bună și

pentru dânsul? Ce-a păcătuit el pe lume de-l inghioldesc toți? Mamă n'a avut să-l mângâie — i-a murit din lăuzie. Tata a plecat în România, birjar. Nici un sprijin de nicăiri!

Ar vrea să aibă și el ceva. Să-și aibă liniștea lui, fărtații lui, cari să nu-și bată joc de el, ar vrea să aibă pe cineva, căreia să-i cânte oaspeții, la nuntă:

„Ia-ți mireaso, ziua bună,
Dela tată, dela mamă,
Dela frați, dela surori,
Dela grădina cu flori...”

Ar vrea... Dar ce n'ar vrea? Mai bine ar fi pentru dânsul să se urce pe „Pietrele lui Solomon” și să s'arunce de acolo cu capu'n jos. Să se rostogolească până dinaintea casei lui Ghițoi, să-l vadă Ghițoi mort — să-i pară rău, să simtă muștrări de cuget. Hei, par'că oameni ca Ghițoi mai au ei muștrări de astea?! Sunt bogați, beau, mănâncă, dorm și rid bine. Altfel — pace bună!

Piulițele au trezit pe Văsai din visurile-i grele. Și-a strâns degetele pumn, a răcnit una de-au hăulit vâile, a dat din nou din piept ragetul îndrăcit, de-au sburat pășărelele speriate, din preajma lui, și-a apucat-o spre oraș. O să între la „Rac”, o să bea până nu se va mai putea ținea pe picioare și are să uite toate. Toată amărăciunea i s'a prefăcut într'un nod în gât. Cearcă să inghită nodul și nu poate. Beutura are să-i ajute.

Pe la miezul nopții, în Miercurea Paștilor. Văsai se târește către casă. N' aieut mult, dar și-a dat palaria pe-o ureche, hoinar, și fluieră încet. Ii vine să suduie. Așa, într'o doară. Par'că-și descarcă sufletul, suind. Se oprește lângă un trecător și stă să-i așină calea, gata de gâlceavă.

Trecătorul e grăbit și-i merge din cale. Da, îi e frică de Văsai! Slavă dlui, gândește Văsai, îi e frică cuiva de mine. — Hehei, cum e el acum, s'ar putea întâlni chiar și cu Ghițoi și nu i s'ar da din drum. L-ar întreba: „Ce vrei, mă? De ce m-ai nenorocit? Ce ți-am făcut eu ție? Spune!” Și i-ar croi niște palme sdravene, Văsai. Așa zău!

Iată-! Câțiva pași dela dânsul. Pe lângă biserică neagră. E îmbrăcat în hainele de „june alb”, Ghițoi. E întunec, dar tot se văd fluturii de pe cămașe și cămașa-i albă. Merge către casă. Par'că-l vede Văsai pe cal, cu căciula în mână, cântând „Cristos a inviat!” Când a auzit „sfânta surlă” și-a făcut cruce Văsai și și-a zis: „Dă Doamne să nu mai audă Ghițoi sfânta surlă la anu!” Acum își putea răsbuna...

Se apropie tiptil, ca o pisică, de Ghițoi. Cale de zece pași. Cum să-l schinjuiască mai grozav? Ce să-i facă să-l doară mai tare? Se răsoală în pieptul lui Văsai toată greața, care o simțeste față de omul ăsta spătos, sănătos, vesel, cu noroc. Să-i arunce un ștreang pe după gât și să tragă, să tragă mereu... Să-i implante cutitul în piept, până în prăsele, pe dindărăt, că altfel l-ar doborî cu o smâncitură de mână... să-i impuște ca pe un câne turbat... Se desfată și

IV.

Maie este însă un alt solu de străini, — merit, se zice, prin un blestem al Cerului — a rămașea în veci străin printre popoare. dar care își păstrează, ori unde se oploșește, însușirile sale etnice și idealul său de predominare asupra tuturor popoarelor. Am numit, poporul Jidovesc sau Izraelit, precum îi place a se numi acum.

Acest popor cumătat, muncitor, cu simțul de economie și de negustorie dezvoltat până la geniu, prigonit și ars pe rug în evul mediu de către sfânta Inchiziție a Bisericii Catholice — căci biserica de răsărit niciodată nu i-a prigonit și niciodată n'a știut să prigonească în numele credinței — a suferit mult și a stărnit mila și simpatia multor spirite de elită prin timpurile acelea încă barbare. Mulți buni și sinceri creștini vedeau cu jale și rușine, cum în numele Dumnezeului milei și al iertării se chinuiau niște suflete rătăcite. Odată cu izbucnirea marelui revoluții franceze, sosi și pentru poporul jidovesc ceasul răsbunării, căci se alipi de îndată de dânsa. Se pot număra cu miile nobilii, preoții și călugărițele, castelanele și conii lor nevinovați, cari au fost aduși sub cuțitul ghilotinei, au fost înecați de pe pontoanele Solrei prin denunțările, spionagele și tradările jidovilor răsbunători, cari se îmbogățeau despoind pe cei morți.

Pozitia lor însă în noua societate franceză era cât se poate de nelămurită, căci nu se putea revendica nici de dânsa nici de orice alt popor, fiind o rasă aparte și neînrudită cu nici una din celelalte. Situația era și grea și periculoasă pe acele vremuri. Atunci trufășul *popor ales*, oportunist din fire, se lăpădă provizor și numai de ochii lumii franceze, de ființa lui de *neam a parte*, cum se lepădase de atâtea ori de Dumnezeu pentru Baal și de Baal pentru Dumnezeu, ascunzând Talmudul, fără însă a ieși din prescripțiile lui și se proclama religie arătând numai Biblia și cele zece porunci ale lui Moise, în ochii indiferenți ai adoratorilor zeiței Ratiunea, care nu prigonea pe atunci decât pe preoții catolici. Apoi, când se mai liniștiră lucrurile, pe baza acestei frumoase lepădări, în numele libertății, egalității, a înfrățirii și a libertății cultelor și a gândirii, cerură dela Napoleon cel mare, egalitatea drepturilor și a sarcinilor cu ceilalți cetățeni francezi și libertatea cultului lor *Mozaic*. Napoleon I numi de îndată o comisiune — sub prezidenția marelui jurisconzult Seyes de nu mă înșeală memoria — care să cerceteze, împreună cu sanhedrinul rabinilor din Franța, dacă în religiunea aceasta Mosaică nu sunt oarecari părți în contradicție cu legile Franceze? Cum niște oameni atât de eminenti ca membrii acelei comisiuni nu au văzut că aceea pretinsă religie nu era altceva în realitate decât o legiuire, o adevărată constituție

imuabilă a unui popor, care îi reglementa sub cele mai mari pedepse — egale cu excomunicarea catolică din evul mediu — cele mai mici amănute a moravurilor, obiceiurilor și până și ale hranei, împiedecând astfel ori ce asimilare cu alt popor, nu se poate tălmăci decât presupunând că rabinii sanhedrinului nu au arătat comisiunii talmudul ci numai Biblia. Dar și atunci acel ideal de *popor ales* ridicat la rangul de dogmă, ar fi trebuit să le dovedească în deajuns că această religie are, pentru credincioșii ei năzuința de stat în stat. Fant este că au fost amăgiți și că în urma raportului comisiunii Jidovii din Franța își făcură intrarea în cetățenia franceză ca vermele în fructul cel mai delicios.

Ar fi prea lung pentru cadrul acestei lucrări să povestesc în ce chip a pătruns poporul jidovesc și în celelalte popoare pe măsură ce pătrundeau în ele conștiința drepturilor omului și adoptau forma constituțională mai restrânsă, ori mai liberală. Adevărul este că a reușit să se introducă tot prin aceeași amăgire și greșită nelămurire. Adeca lepădarea nesinceră și minciunoasă a ființei lui de neam aparte și în numele libertății de conștiință să puie sub masca unei credințe o legiuire mult mai puternică decât toate constituțiile noastre trecătoare, cari sunt supuse schimbării, pe când ea este imuabilă și consfințită pentru ei de veacuri.

Dar să privim acum chipul în care s'au purtat naturalizații francezi de religie mozaică, față de acel popor generos care i-a primit întâi din toate popoarele cu egalitate de drepturi.

Mergeți, vă rog, în ori ce orășel sau sat mai mare din Franța în care se află vre-o două restaurante și un otel și veți găsi, cel puțin într'unul, o modestă tăbliță cu câteva litere ovreiești. Aceasta însemnează că, ori unde va merge naturalizatul francez, poate mânca cușer în legea lui. Tăblița aceasta nu este numai decât o specialitate franceză, căci se găsește ori unde spre huzurul cetățeanului german, austriac, italian sau ungar numai să fie de religie mozaică! În comerț, în industrie, precum și în ori ce ramură de câștig, naturalizații de religie mozaică se susțin până în pânzele albe, mai ales când e vorba de a concura pe localnici. De asemenea în barou, în magistratură și în armată.

Băncile, marcele comerț și marea finanță au ajuns de mult în mâinile lor, încât nu știu dacă Franța ar putea declara un războiu fără învoirea lor; presa este de asemenea la ordinele lor și prin ea, nici o afacere, nici o întreprindere nu poate reuși, dacă jignește sau displace naturalizațiilor de religie mozaică. În sfârșit simțindu-se destul de tari pentru a înfrunța și învinge ori ce piedecă, umilii naturalizați ai lui Napoleon cel

mare, uitară lepădarea ființei lor de neam și creară în mijlocul Parisului vestita alianță *izraelită* cu tendință universală mărturisită de a apăra pe *conationalii* lor de pretutindenea; căci de era vorba numai de coreligionari s'ar fi numit alianța universală mozaică, iar nici cum izraelită, care istoricește înseamnă o parte dispărută a poporului jidovesc. De ce s'au acățat oare de acest nume de izraelit, de nu pentru ca să arunce praf în ochii neștiutorilor și pentru a reinvia în sufletele răsletite ale jidovilor de pretutindeni, amintirea vremurilor celor mai glorioase de splendoare ale Izraelului, care pe atunci mai avea încă izraeliți?

Acum că sunt tari, acum că au pus mâna pe finanță, presă și aproape și pe state, s'au apucat să propoveduiască și să susție internationalismul cel mai deșantat, și disprețuind locul lor de obârșie care cu banii lor l'ar fi putut de mult căpăta dela sultanii nevoiași și precum și prin influința lor asupra cinstitei diplomații europene, aruncă masca și se declară fățiș popor izraelit, fără teritoriu, fără ființă de stat, răspândit în lumea întreagă, unul însă pretutindeni, unit în același ideal de popor ales, menit a domni în patria universală asupra tuturor popoarelor. Ce le-ar mai folosi un stat ovreiesc în ziua când toate statele se vor prăbuși și nu vor mai alcătui decât un mare stat universal, stăpânit și exploatat numai de către *poporul ales*, încetățenit dar neasimilat în toată lumea unificată. Se miră o lume de idealurile pangermanismului și a panslavismului, bazate pe putere și pe număr; în lumina zilei. Ce sunt acele idealuri pe lângă panjudaismul ascuns în întuneric și lucrând de acolo prin corupție și demoralizare, la învrăjbirea și distrugerea societății din toate statele, în numele unor idealuri prea frumoase ca să nu fie amăgitoare, din pricina imperfectibilității omenestii și cu scopul astăzi mărturisit, de a le domina pe toate?!

Așa dar într'un singur veac și vorbind numai de Franța:

Cetățenii naturalizați de religie mozaică și-au păstrat constituția imuabilă perecliră religie, păstrându-și idealurile naționale, datinele, obiceiurile, însușirile neamului și mâncările; aceasta ca asimilare. Ca dragoste și recunoștință către țara care i-a înfiat: unirea cea mai strânsă între ei, împotriva intereselor economice și naționale ale Francezilor, de câte ori acele interese jignesc interesul individual a vreunuia dintre ei; acapararea finanțelor și mai ales a presei, — această a patra putere într'un stat civilizat și cu opinie publică puternică cum este Franța; învrăjbirea claselor sociale prin răspândirea ideilor internaționaliste și antimilitariste distrugătoare de stat și de patriotism; în sfârșit, pângărirea celui mai curat sânge francezesc, prin deseale căsătorii ale jidancelor milionare, cu fiii decăzuți și ruinați a coboritorilor vitejilor cruciați, a Frâncilor cuceritorii Galilor!

Iată urmările primirii a câteva mii de Jidovi, în cetățenia unui popor pe atunci de 37 milioane și astăzi de 39 milioane de locuitori!

Aceleași urmări au avut să le tragă toate popoarele cari — pe lângă adevărurile sfinte proclamate de marea revoluție franceză, au primit, ca noi, pe necercetatele și necugetatele, concepția franceză de naturalizare, prin care Jidovii au izbutit să amăgească mai întâi pe Francezi, iar mai pe urmă și pe dânsule.

Acum că am dovedit cred în deajuns: 1. că, din întreaga latinitate, poporul francez era singurul dela care un popor omogen dar mic la număr, nu trebuia să fi luat concepția de naturalizare; 2. că sprijiniți de istorie și de fapte atât de notorie încât nu pot fi contestate nici de către Jidovi, am arătat prin ce șir de amăgiri și de uneltiri vătămătoare neamurilor au izbutit Jidovii a se strecura printre ele, să ne reîntoarcem la poporul nostru românesc.

Disolvarea parlamentului român. Ni se comunică din București: D. I. Brătianu, președintele consiliului de miniștri a cetit Marți la senat și apoi la camera constituție regal prin care, în baza art. 108 din constituție corpurile legiuitoare sunt disolvate, iar data alegerilor viitoare e fixată după cum urmează:

Camera: colegiul I la 18 Mai v.; colegiul II la 20 Mai v.; colegiul III la 22 Mai v.

zându-l lungit jos, gâfăind, cerând iertare, dela cine?, dela „schilodena” de Văsăi... Râde Văsăi și se bucură. Rachiul i-a prins bine, i-a dat curaj. Are să îndeplinească o faptă, de care n'are să-i fie rușine. — Ochi pentru ochi, dinte pentru dinte!

Au ajuns pe dinaintea gimnaziului. Intunec. Numai de după Tâmpa se vede o clipeală de cer senin și o frântură de rază de lună. — Are să-l urmărească pe Ghițoi până în Scheiu. Pe-o uliță dosnică e mai prielnic să-ți duci gândurile în îndeplinire.

Când, deodată, — ce-i asta? — dă Ghițoi în strada cimitirului. O uliță mică, lăaturalnică, ca păcura de întunecat. După el! Aici—piept la plept, de-ar fi de opotrivă de tari! A, cum ar împrumuta acum Văsăi brațele tuturor măcelarilor, ca să-și poată răsbuna!

Trei umbre vin de din sus, dela cimitire. Unul din cei trei și-a aprins pipa și li s'au văzut țetele întunecate. Să nu te întâlnești nici zlua cu ele! Gânduri bune n'au cei trei. De ce stau pe loc? De ce așteaptă ceva? E nebun Ghițoi? Lui nici că-i pasă. Pășește vârtos înainte. Are o ploscă în mână și plosca-l dă de gol, cu larma ei.

— „Stai!”, îi strigă unul din cei trei.

— „Stai!” îi strigă al doilea.

Cât ai clipi din ochi s'a prins de gât unul din ei cu Ghițoi.

— „Banii!”

— „Aăă, ticăloșilor!”

— „Banii!”

S'aude larma brațelor cum lovesc deolaltă. În tăcerea nopții — un vaier.

I-a înghețat sângele în vine lui Văsăi. S'a răzimat de un perete. Trei și unu! Au să-l omoare! Nu-i timp de pierdut! Își adună toate puterile. Toate gândurile de răsbunare i-au sburat, ca și când n'ar fi fost. Un om era în primejdie de moarte!

— „Uuuuu! Muuuu!”, răcnește el, cât poate de tare. I se încoardă vinele gâtului, își ține mâinile la gură, pâlnie. „Uuuu! Uuuu!”

Cei patru oameni tresar ca scoși din sărite. Ce să fie? S'apropie o mătăhală, un taur, zece, douăzeci de oameni, în ajutorul omului strămtorat? În puterea nopții prinde sunetul asta formele cele mai misterioase. Cei trei o iau la fugă. Unul și-a pierdut pălăria. O lasă în plata Domnului și gonește ca turbat.

Ghițoi a rămas locului, hăbăuc... Pipăie împrejur... Tremură din tot trupul... A scăpat ca prin urechile acului... Își face cruce... Și-ar fi dat ortul popii... Caută de unde a venit sunetul, care l-a scăpat... Și dă de piciorul schilod al lui Văsăi, care sta gata să leșine. „Tu ești?” murmură Ghițoi.

— „Eu, dușmanu tău...” zice Văsăi și-și pierde conștiința...

Alegerea delegaților pentru colegiul III la 11 Mai v.

Senatul: colegiul I la 24 Mai v.; colegiul II la 26 Mai; colegiile universitare la 28 Mai v.

Convocarea nouilor corpuri legitime (constituanta) a fost hotărâtă pentru 5 Iunie v.

„Valahii agită”. Sub acest titlu „Pesti Hirlap” publică în numărul său de ieri un prim-atricol în care se ocupă cu declarațiile făcute de fruntași români relativ la procesul dela Sătmar.

Perciuatul patriot dela „P. H.” e foarte indignat pentru faptul că și alți muritori, nemaghiari, „îndrăznesc” să facă declarații obiective relativ la sentința draconică dela Sătmar. El spune, că ziarele românești, deputații și preoții instighează pe față contra judecătorilor și a legilor maghiare și că aceștia mai instighează poporul „valah” să-și răsbune pentru sentința dela Sătmar.

Mai încolo se spune în acel articol, că nicăiri în lumea largă nu se tolerează o organizație de felul cum este comitetul național, care nu numai că neagă, ci lucrează pe față contra înfăptuirii statului unitar național maghiar. Asta numai în Ungaria e posibil, exclamă cu indignare dar și cu oarecare fală „P. H.” că, vezi Doamne, în alte state conducătorii astorfel de organizații de mult ar fi fost puși în furci, câtă vreme în „liberala” Ungarie toți agitatorii valahi complotază nepedepsiți contra statului. Dar ridicându-se la „P. H.” mai spune un lucru grozav de tot și anume, că zadarnic ne lălim noi Români cu origina noastră daco-română, căci el, coroiatul în modul cel mai hotărât contestă, în baza celor scrise în istoria ungurească, această afirmație a Românilor.

Perciuatul dela „P. H.” ne-a dat gata și — pace.

Familia Rotschild va plăti alegerile parlamentare din Ungaria. Ziarul vienez „Reichspost” în numărul său de ieri scrie următoarele:

„Primul ministru, contele Ștefan Tisza trebuie să-și dea seama despre alegerile viitoare. Alegerile se apropie și în casa partidului nu sunt bani. Acum e întrebarea cum ar putea câștiga bani, pentru că fără bani contele Tisza nu poate asigura majoritate guvernului.”

„Precum suntem informați din izvor absolut demn de încredere, cheltuielile alegerilor apropiate vor fi acoperite prin costul ridicării la rangul de conte maghiar a familiei Rotschild. Cu câțiva ani mai înainte a făcut mare senzație faptul că un membru al familiei Rotschild a luat în căsătorie pe fata marelui proprietar Wertheimstein din Bihor. Un frate al femeii e prim pretore în Bihor și partizan credincios al contelui Tisza. Astfel s'a zămislit ideea în Bihor, patria mai mică a contelui Tisza, ca cheltuielile alegerilor să se obțină prin ridicarea la rangul de conte a familiei Rotschild.”

„Proiectul acesta îl vor realiza astfel, că familia Rotschild va cumpăra domeniile vechi dela Ikérvár și prin aceasta își va câștiga și dreptul la titlul de conte. Consiliul de ministrii a și aprobat proiectul acesta, rămâne numai aprobarea coroanei. În modul acesta partidul guvernamental sperează să câștige mai multe milioane.”

...Fără comentariu...

Sedința de ieri a camerei. Camera ungară a votat în sedința de ieri după o scurtă discuție bugetul ministerului de honvezi și tot în sedința de ieri a terminat și cu desbaterea bugetului ministerului de finanțe. La sfârșitul desbaterii acestui buget a ținut un discurs mai lung ministrul de finanțe *Ioan Teleszky*, declarându-se asupra chestiilor atinse în cursul desbaterii de către oratori. Ministrul a pus în vedere reforma institutelor de credit, în care scop va porni și o anchetă în cercurile interesate. Aceasta reformă ministrul o va realiza însă numai după ce starea economică încetând oricum, se va con-

solida. Ministrul mai pune în vedere și o revizuire a legii privitoare la mine, fără însă ca prin aceasta să intenționeze o desființare a societăților de mine. Apără punctul de vedere al guvernului privitor la exploatarea gazului suteran și anunță, că va prezenta camerei și un proiect privitor la darea căldărilor mici de fert rachiu. Ministrul mai accentuează necesitatea dezvoltării creditelor orașelor în care scop s'a pus în înțelegere cu băncile mari din Budapesta.

După discursul ministrului, camera a votat bugetul ministerului de finanțe atât în general cât și în special, terminând cu desbaterea bugetului de stat.

Ministrul de finanțe a depus pe biroul camerei proiectul legii financiare pe anul 1914—15 și un proiect privitor la întregirea și modificarea articolului de lege XXX din 1889.

Sedința s'a terminat seara la orele 7 și un sfert.

Chestiunea românească în delegațiunea austriacă.

Subcomisia de externe a delegațiunii austriace a ținut ieri Joi sedință sub președinția baronului **Dr. Fuchs**, având la ordinea de zi bugetul ministerului de externe. Discuția a fost deschisă de către raportorul **Bacquehem** care face cunoscute toate evenimentele din politica externă, petrecute dela sesiunea din urmă a delegațiunilor încoace. El arată pericolele interne și externe de cari era amenințat noul stat albanez și spune că tripla alianță dar mai cu seamă alianța intimă cu Germania s'a dovedit din nou un scut al păcii și al intereselor monarhiei, iar relațiile cu Italia au devenit și mai cordiale. Vorbind despre relațiile monarhiei cu Franța oratorul constată faptul interesant că în chestia revizuirii păcii de București — după cum se vede din cartea roșie — Franța a fost cea dintâi dintre puteri care a renunțat la revizuirea înțelegerilor încheiate între statele balcanice în București.

Raportorul se ocupă apoi cu evenimentele și dispozițiile din România, cu „cartea verde”, cu declarațiile guvernului român și mai cu seamă cu adunarea Ligei culturale și spune că deși nu trebuie să se atribuie o valoare exagerată anumitor evenimente, totuși aceste trebuie să fie urmărite cu atențiune. Desigur România nu va nerecunoaște avantajele cari au rezultat pentru ea din alipirea strânsă la tripla alianță; dar e o datorie de urgență a diplomației noastre ca să facă relațiile cu România iarăș pline de încredere, cum au fost ele timp îndelungat. Privitor la relațiile cu Rusia constată, că aceste au devenit mai prietenești. Recomandă bugetul spre primire.

După raportorul **Bacquehem** ia cuvântul delegatul **Baernreither** și critică expozeul ministrului de externe, pe care îl găsește de prea optimist. Privitor la Albania, oratorul, dorește să succeadă cât mai curând restabilirea ordinii și a stării de drept creându-se în noul stat o administrație și un sistem de dare corect, și o cultură generală. Întreabă pe ministrul de externe dacă a avut loc în privința aceasta vre-un schimb de vederi între puteri și discutându-s'a aceasta cu prilejul întrevederii din Abbazia. Oratorul întâmpină cu bucurie ca vesti-toarea unei direcții, declarația ministrului de externe, ca cu Serbia să ne străduim a cultiva relațiile cele mai prietenești posibile. Privitor la politica Bulgariei nu crede că aceasta se va sprijini vre-odată exclusiv pe Rusia sau Austro-Ungaria, ci va avea totdeauna un punct de vedere utilitarist.

Raportul nostru cu România — a continuat apoi oratorul — nici decum nu e chestie atât de simplă și trebuie să lămurim clar diferitele elemente ale acestei chestii. Nu pot fi luate în considerare singur numai raporturile diplomatice. Opinia publică și dispoziția populațiunii au un rol decisiv. În România domnește o mare însuflețire și dorință de jertfire pentru neam, o încordare potențată a tuturor puterilor popo-

rului pentru organizarea nouilor teritorii, pentru chestia agrară și întărirea armatei. Cu acest curent național trebuie să socotească orice guvern din Balcan. Monarhia a încercat în întreg timpul desigur cu intențiune bună să fie mijlocitoarea între România și Bulgaria mai cu seamă într-o (telegramă) datată din februarie 1913 i-a făcut atenți pe Bulgari în ceea ce privește neîndoios la consecințele încăpăținării lor, ca au și urmat de fapt. În cursul acestor evenimente s'a schimbat opinia publică în România împotriva Austro-Ungariei. Psihologicește ușor de explicat aceasta: În România se aștepta în urma alipirii la tripla alianță și a înțelgerii relații cu monarhia o sprijinire fără discuții, dar a găsit o mijlocire care n'a succedut. La aceasta s'a adăos politica de revizuire, care astăzi de sigur nimeni n'o mai apără, și apoi au venit străduințele Rusiei și a Franței cari au întrebunțat desamăgirea României pentru a atrage România la ei și a mai venit apoi și atitudinea unei părți a presei noastre, care îi dădea sfaturi și admoniau România. Dar toate acestea n'ar fi hotărâtoare.

Mai vine încă și un alt factor adică **raportul României privitor la chestia românească din Ardeal și Ungaria**. Vorbind despre acesta părăsesc pe un teritoriu ominos și trebuie să mă opresc în două părți ca să nu fiu rău înțeles. Nu mă amestec în chestiile interne ale Ungariei, nu mă ocup cu tratativele contelui Tisza din România, nu voiesc să judec chestia românească din Ungaria, ci voiesc numai să constat un fapt și să distrug iluzia, că ar putea exista relații bune cu România ignorându-se acest fapt. Dar în altă privință nu doresc să fiu rău înțeles. Nu doresc să nu las nici o îndoială, că am tolera vreun amestec în afacerile noastre interne. Dar demonstrațiunile și excesele presei nu trebuie să li se atribuie o prea mare importanță într-o țară, unde libertatea de presă și a cuvântului nu e restrânsă. Trebuie să facem deosebire între declarațiile demagogice și cele ale bărbaților serioși din România. Trebuie să ascultăm și să cumpănim ce spun acești bărbați serioși din România. Nu e permis să mergem orbi în pericol, cari trebuie să le aducă un tratament fals aplicat Românilor noștri și nu-i permis să ignorăm ceea ce petrece azi în sufletele tuturor Românilor. Chestia românească din Ardeal nu datează de azi și nu de ieri, ea există latent de multă vreme. Regele Carol spune în memoriile sale că el a vorbit despre aceasta chestie încă cu contele **Andrássy**. Chestia aceasta dormită dar ea s'a trezit acum și stăpânește spiritele. Noi trebuie să socotim cu marele curent național și dezvoltarea culturală din regatul român. Acesta e factorul și aceasta e starea faptică, care nu-i permis să o ignorăm. În Bucovina nu e pericol. Dacă Românii de acolo vor fi tratați cu puțină iscusință, ei vor rămâne și pe mai departe ceea ce sunt azi, un element credincios al statului. Mai periculoase sunt stăruirile în Ardeal și Ungaria. Eu nu le dau Maghiarilor nici un sfat, ei înșiși trebuie să găsească să caute înainte de toate serios drumul pentru mulțămirea elementului român. Dar aceasta nu e numai o chestie a politicii interne a Ungariei, ci și a politicii externe a monarhiei. Drumul dela Viena la București nu duce numai pe o cale, ci și în privința politică prin Ungaria. Nu va fi închis acest drum, în cazul acesta România va fi o poziție foarte dubioasă în bilanțul nostru privitor la Balcani. Aceste nu le-am spus din animozitate împotriva Ungariei, ci pentru ca să constat faptul lapidar, neresturnabil, că care monarhia trebuie să socotească ori vrea ori nu vrea.

Oratorul mai vorbește încă despre relațiile cu puterile din tripla alianță, despre relațiile intime ale monarhiei cu Germania, accentuând necesitatea și remediarea stărilor politice interne și întărirea economică a monarhiei.

După discursul delegatului **Dr. Baernreither** președintele **Fuchs** aducând la cunoștință că sedințele viitoare se vor ține dela 10 înaintea de amiază până la ora 1 după amiază și dela 3 și jumătate până la 7 seara, a închis sedința.

Din Bucovina.

Litere agitatoare.

Prieteni noștri de pretutindeni — din Cernăuții Bucovinei, din Pesta Ungariei, din Bucureștii României sau din Viena Austriei — s'au ocupat în timpul din urmă cu două piese românești: „Domnul Notar” de O. Goga, și „Se face ziuă” de Z. Bărsan.

Părerea domniei lor — nevinovată de sigur, și cu multă simțire și îngrijorare pentru curățenia bieteii arte, amenințată și ea ca fiecare idee a lor și asigurarea de prietenie, să evaporeze în fața agitației valahe, care, e cunoscut, nu încetează decât acolo unde vede capătul lumii — am cunoscut-o chiar dacă nu s'ar fi scris aceste două bucăți, și dacă nu și-ar fi spus-o. Dar ei au ținut să și-o spuie încă odată — prietenii noștri, se știe, țin foarte mult la aceasta, — și s'au ascuns încă odată după perdeaua cenzurii, de după care, cred ei, vor înăbuși și cel din urmă sunet valah de pe fața pământului acestuia. Oficialitatea de peste graniță, — mai de silă, mai de milă, — mai mult de aceasta mi se pare, — îi liniștește. Le arată, — ba la București pe arișele Teatrului Național, ba la Craiova, o trăsătură roșă, — mici stegulețe în arenele spaniole, — până ce le va arăta alta, o adevărată minune și zăpăceală pentru bieții înfricoșați, cari tremurând, răscolesc și corespondențe private, numai să afle vr'o literă agitatoare.

Acestea se petrec dincolo. Și înfloresc, în același timp, sau vin în urma lor, legi care distrug școale, și episcopii care distrug biserici, vin fapte ale altor legi, cari distrug și ele suflute și ordine și tot ce te leagă de-o instituție, care te crește ca s'o respecte și te învață să nu mai crezi în nimic, înfloresc o curată anarhie, unică, cu constituție, legi de presă și școlare, administrație, cu tot aparatul altor țări și altor societăți omenesti — civilizate. Și cu toate acestea petecul acela de pământ pare că e pe un alt tărîm, al tuturor sfidărilor dreptății omenesti.

Dincoace „Domnul Notar”, — ca și fiecare alt domn care i se aseamănă și de care sunt și dincoace, — nu s'a intabulat încă pe conștiința nici unui șef-redactor, și „Lautburschul” dela Allgemeine poate multă vreme încă să-și împlinească serviciul său onorific, fără altă grijă decât: a — visurilor sale, — cu toate acestea n'a putut intra în salonul galeriei artistice a domnilor „civilizatori”. Hotărît că nu, — când e vorba de politică. Și încă, ce fel de politică! S'a scris deci în două numere ale ziarului evreesc Allgemeine Zeitung (Cernăuți) — articole de fond, — și judecata, aspră, au căutat s'o înalte atât de sus, încât s'o vadă și prietenii din Pesta — peste Carpați. Și-au văzut-o, mi se pare, au aplaudat, și și-au strâns frățește mâna în fața acelui gust — artistic.

Așa sunt părerile, gândul se arată și aiurea, — nu numai în cutare ziar evreesc, — în fiecare gest, în fiecare vorbă, în fiecare atitudine a lor, — acolo la d-voastră, unde li-a intrat frica până-n oase, și aci la noi, unde ne urăsc, — cu tot felul de grimase, — din balconul mal înalt al slăbiciunii. Și aceasta e o satisfacție pe care le-o îngăduim din toată inima.

Vorbind ei deci de „Domnul Notar” al lui Goga și de „Se face ziuă” a lui Z. Bărsan, ne bucură foarte mult; atât de mult cât îi supără pe dânsii când aud că una sau alta din aceste piese, create și simțite românește, se va reprezenta totuși pe vr'o scenă de teatru. Și dacă le concedem cealaltă satisfacție, să ne-o lase și ei pe aceasta.

Așa am încheia. Domnii critici dela Allgemeine vor fi desigur prea puțin încântați. Politica și arta, ne sfătuiesc Domnia-lor, să nu le

confundăm, — în interesul amândurora. — Noi, la rândul-ne, îi rugăm, — tot în interesul amândurora, — să nu facă politică, când discută artă, și — pamflet, când fac politică. Căci domnia-lor, politică au voit să facă, și „Politica și arta” domniei-lor — pamflet rămâne.

Spre lămurire și — amin.

Cernăuți.

N. I. Russu.

Congregația comitatului Torontal.

—Inceputul luptelor naționale în acest comitat.—

Luni, în 4 Mai n. s'a ținut congregația de primăvară a comitatului Torontal.

La ordinea zilei a fost între altele și stabilirea cercurilor de votare. La acest obiect a luat cuvântul d. Dr. Pavel Obădeanu, care a cerut categoric ca să se ia dela ordinea zilei, fiindcă proiectul nu a fost comunicat membrilor și nici prin comisiunea permanentă nu a trecut; prin urmare nu se poate lua în desbatere, ori să se aducă vre-o hotărîre, până ce nu li se va da timp membrilor ca să studieze această chestiune de mare importanță pentru comitat.

D. Dr. Obădeanu mai accentuiază, că atât noua arondare a circumscripțiilor electorale cât și stabilirea cercurilor de votare vatămă drepturile Românilor din comitat, deoarece prin noua împărțire României în număr de 100.000 (una sută mii) nu vor putea trimite nici un deputat al lor în parlament, din cei doisprezece deputați aleși pe teritoriul comitatului.

„Știu — a spus oratorul de încheiere — că vorbirea mea nu va avea rezultat pozitiv, totuși, ca să nu se creadă că împărțirea ilegală s'a făcut și cu învoirea noastră, mă simt îndatorat a declara în numele Românilor că nu primim propunerea vice-comitelui, ci protestăm împotriva ei”.

Prefectul face observarea că el nu are cunoștință că ar exista partid național român în Ungaria, ori cel puțin lui nu i s'a adus la cunoștință; prin urmare neagă că dl Dr. Obădeanu ar avea drept să vorbească în numele Românilor din Torontal și în numele vreunui partid român.

D. Dr. Obădeanu îi răspunde energic că partidul național român există și nu are lipsă de sancționare comitatensă; în numele acestui partid — care reprezintă pe toți României din Ungaria — își menține declarația. Dealtcum — a încheiat vorbitorul — cu o simplă negațiune nu se poate rezolvi o chestie atât de importantă.

A mai vorbit și părintele Onoriu Conopan din Uzdin, care în interesul acestei comune românești, care până acum a fost sediul cercului de alegere — a cerut ca să fie cerc de votare de sine stătător, sau cel puțin să fie sediul cercului de votare.

Bine înțeles că congregația a primit propunerea vice-comitelui fără de nici o modificare.

Ne pare bine că și în acest comitat, în care României formează a șasa parte a populației, s'au arătat semnele luptei naționale, cari ne îndreptățesc să așteptăm mai mult cu altă ocaziune. Regretăm însă că dintre cei cincisprezece membri români, la congregație numai trei au fost de față.

OBONIA ȘCOLARĂ

Excursii școlare.

— Două grupuri de elevi români în Italia: Clasa VII din Brașov, în frunte cu d. Dr. Iosif Blaga și liceenii din Focșani, cu d. prof. C. Leonescu.—

Veneția, 2 Mai.

De câțiva ani incoace, profesorii dela școalele secundare române, atât dela noi, cât și din Regat, au pornit frumoasa și folositoare datină a excursiilor școlare. Auzim acum, an de an, mai ales în preajma Paștilor, despre minunatele călătorii de studiu, pe cari le face profesorul Dr. Iosif Blaga dela Brașov cu elevii săi, călătorii, cari din caz în caz devin tot mai interesante și mai sistematice, încât, mai ales cât ne privește pe noi ardelenii, numele dlui Blaga, va trebui însemnat la loc deosebit în istoria educației românești.

Inceputul dlui profesor Blaga a fost urmat foarte în curând de profesorii dela liceele din România, așa că astăzi excursiile cu școlarii pare a deveni o datină statornică a liceelor noastre, datină de mare importanță, mai ales că acestea călătorii se fac acum cu deosebire afară de granițele țării ce locuim, nizuind să împrietinească pe participanții lor cu manifestările culturale, vechi și noi, ale altor neamuri, mai norocoase sub raportul artistic, literar și științific decât noi.

Astfel de excursii, la alte popoare sunt introduse în uz foarte demult; chiar Ungurii stau în această privință departe. Pe noi, până acum ne-a reținut și pe acest tărîm tradițională sărăcie, mai bine zis, neîntemeiată noastră groază de dânsa, lipsa spiritului de îndrăzneală și o voință tare, care izbutește totdeauna să învingă și cele mai serioase piedeci. Domnul profesor Blaga a dovedit că nu sărăcia e care ne taie aripile avântului, ci lipsa de voință și de stăruință de fer. Domnia sa s'a înflăcărat elevii încă din clasele inferioare, le-a pus în vedere economisirea părăluțelor de prisos, și acum conduce nu știm a câta excursie în Italia, cu neprețuite foloase pentru sufletele elevilor săi și pentru educația al cărei slujitor este. Ar putea să urmeze această pildă strălucită și celelalte licee ale noastre din Ardeal, dela Blaj, Năsăud, Beiuș. Și chiar școalele de specialitate: seminariile, preparandiile, institutele de fete și altele. Un bun început ar fi excursiile sporadice, cari s'au făcut în cuprinsul țării din partea unor școli ale noastre, chiar din partea câtorva școli populare.

În România, pe cât știm, începutul în această privință l'a făcut d. profesor Constantin Leonescu, dela liceul „Unirea” din Focșani, înainte cu trei ani, vizitând cu elevii săi Roma, Neapolul, Veneția și alte orașe ale Italiei. În anul următor trece granițele până la Viena, liceul „Petru Rareș” din Piatra-Neamț, cu d. profesor Dimitrie Focșa. Inceputul făcut odată se continuă sistematic la frații de dincolo, urmând tot mai multe licee și școli pilda dată de d. prof. Leonescu. În anul acesta a plecat spre apus și liceul „Național” din Iași, precum și o societate mai mare condusă de d. Virgil Popescu dela București. La noi în Ardeal, până acum, d. prof. Blaga e tot singur încă în slujba acestei porniri moderne a educației.

Vacanțele de Paști din anul acesta au dat iarăș bun prilej pentru călătorii de studiu. Și, în zilele de curând trecute, orașele cari duc spre Italia au fost năpădite de grupurile viioale ale liceenilor noștri din Brașov și Moldova. În Budapesta, în aceeași zi de 11 Aprilie n., s'au întâlnit în drumul lor fericit, băeții cu uniforma gravă, dar simpatică, din Brașov, cu liceenii disciplinați militărește ai dlui C. Leonescu dela

MARFA NOASTRĂ INTRECE RENUMELE NOSTRU!

Moda de zi:
Crepp, Cotelé, Whipcord,
Țesături.

Deoarece ne străduim să oferim onor. musterii numai ce'e mai bune calități de stoffe p. haine, costume și bluse în cele ma' noi culori și țesături pentru prețuri s. lile. — Avem în depozit: Stoffe de haine, deco-rații, mătăsuri, dantele, achivite, parapele, albitorii, ciorapi.

Magazinul de modă ANDREE și WACHNER, Sibiu, strada Cisnădiei. (Heltauergasse).

Focșani. Câteva ceasuri de seninătate dulce pentru studenții noștri din capitala Ungariei, cari au așteptat cu brațele deschise pe frații lor cu privirile și cu inimile calde.

Din Budapesta au făcut drumul împreună până la Fiume și Abbazia, de acolo brașovenii au luat vaporul spre Ancona, iar Moldovenii trenul spre Adelsberg, Cormons, Milan. Intre brașoveni, pe lângă d. Blaga și câțiva profesori, era și d. Dr. Sextil Pușcariu, dela Cernăuți.

Eu, subscrisul, am fost tovarășul fericit al Focșănenilor. Dâșii s'au bucurat sincer că pot avea un ardelean în comitivă. D. prof. Leonescu, capul comitivei, va avea veșnic recunoștința caldă a unui student transilvănean, că i-a făcut posibilă o călătorie atât de sublimă în Italia clasicismului, a renașterii și, mai ales, a străbunilor noștri de sânge și de limbă!

Dintre profesorii liceului „Unirea” au luat parte la această excursie: dd. Teodor Iordănescu, directorul liceului, Anton Eliade, prof. și avocat (frate cu d. Pompiliu Eliade, fost dir. la Teatrul Național), Const. Zamfirescu, Ioan Coles, I. P. Rădulescu-Râmnic, d. avocat Neagu și d. Sorani, conducător de orchestră. Doamnele Leonescu, Iordănescu, Neagu și d-soara Pompilia Eliade. Elevi 37, din toate clasele liceului.

Cel dintâi punct al excursiei a fost vestita groță dela Adelsberg. Cea mai importantă minune a firii, din câte pot să imbie măruntaele pământului. Goluri uriașe în adâncul muntelui, pe o întindere de 6 kilometri. Stalactiți și stalagmiți, în cele mai fantastice forme; un râu întreg curge prin peștera mai veche de lângă intrare. E sublim urcușul pe „Calvar”. La coborâre ajungem la stalagmitul „Brillant” despre care geologii susțin că are vârsta de peste 250.000 ani! Grota e luminată cu electricitate, are o sală de dans, restaurant, și oficiu postal, acolo în adâncul muntelui!

La Milan am admirat domul uriaș, opera renașterii, tabloul celebru al lui Leonardo da Vinci „Il cenacolo”, Castelul Sfarzesco, cu pinacoteca lui, Ambrosianum, Brera, un „Parsifal” la Scala, cimitirul monumental. În Milan elevii au cântat la dejunuri, cântece românești și italiene, lucru pentru care li s'au făcut ovații din partea fraților Italiani. Avocatul Ferdinando Salterio, deputat în camera italiană, a rostit chiar un discurs înflăcărat la adresa Românilor. Tot aici artista celebră Mme Darcele, a ținut să ia o masă cu noi, căci vestita cântăreață e româncă, de origine din Galați.

Am văzut Turinul, cu cel mai bogat muzeu egiptean al Italiei, am trecut peste Genova, cetatea de naștere a lui Cristofor Columb și, în Sâmbăta Paștilor, am sosit în Roma. În Forul Roman am întâlnit pe brașoveni. Celea cinci zile petrecute aici, în cetatea eternă, stăpâna lumii de odinioară, centrul creștinismului apusean, cel mai bogat oraș în monumente și în opere artistice de valoare veșnică de pe tot rotolugul, nu sunt slove să le poată cuprinde... Paștile cu toate că ne-au aflat departe de vetrele noastre, totuși ne-a imbiat cele mai înălțătoare bucurii. Ministrul României la Roma, prințul Ghika, a ținut să facă prânzul de Paști între compatrioții de-ai săi, în acest scop a oferit excursioniștilor un banchet în „Castelo de Cesari” pe Aventin, cu ouă roșii și friptură de miel. S'au rostit aici toaste calde și însuflețite. Transilvăneanul a găsit și el cuvinte să se bucure în cetatea, de unde a pornit ideea latinității noastre, prin ardeleni.

Din Roma, care singură ar reclama foiletoane întregi, am trecut la Neapol, cu cel mai mare muzeu al Italiei („Muzeul Național”), cu Santa Lucia a Lazzaronilor, cu Pompeii de sub

coastele Vezuvului, cu Golful plin de lumină și de poezie al Mării mediterane.

Apoi Florența, patria renașterii, cetatea lui Dante, cuibul familiei de Medici, orașul florilor, al celor mai vestite pinacotece din Italia („Ufici”, „Pitti”), locașul de odihnă a lui Michel Anghelo, a lui Galilaeus Galileius, „geometriae, astronomiae, philosophiae, maximus restitutor, nulli aetatis me comparandus”. Am urcat la Fiesole, cel cântat de Carducci, și ne-am scăldat sufletele în priveliștea de paradis a Văii Arnului, cu Florența în ploaie de aur.

În sfârșit, cunună a excursiei: Venezia, protejată sf. Evanghelist Marcu, leul înaripat, cetatea vrăjită a dogilor, a lagunelor și a porumbelilor. Lido, perla Adriaticei, cu marea ei de-un albastru răzător, cu nisipul de aur dela maluri, și cu lumea bogată a englezilor și americanilor, dormici de strălucire și seninătate.

Un vis vrăjtit a fost aceasta călătorie, care înalță mai mult decât toate volumele școlilor și a bibliotecilor dintr'o țară. Cândul e prea strâmt, decât să poată cuprinde ceea ce învăluie inima și sufletul călătorului într'un drum ca acesta. Sublimul poți să-l simți numai în apropierea nemijlocită a isvorului, nu din vorbăria uneori seacă și pedantă a cărților.

Deci, un ideal, o lozincă nouă ar trebui să se înrădăcească în inima școlărilor noștri de toată categoria, în a profesorilor și educatorilor noștri de pretutindeni, lozincă dată de dd. profesori Dr. Iosif Blaga și Const. Leonescu: Spre izvoarele originale ale culturai umane, ale artei și frumosului, cât mai dese excursii școlare!

Când este voință și dragoste, mijloace se găsec!

A. Lupeanu.

Conferințe învățătoarești vor avea loc:

În 9 Mai n. în Semlac (Desp. protop. Arad al Reun. învăț. români gr.-ort. din protopopiatele arădane II—VII) și la Socodor (Desp. protopopesc Chișineu al Reun. învăț. gr.-ort. din protopopiatele arădane I—VII).

În 10 Mai n. în Sebeș (Desp. Făgăraș al Reun. învăț. gr.-cat. din arhidieceză).

În 11 Maiu în Cluj (Desp. Cluj al Reun. învăț. gr.-cat. din arhidieceză).

În 14 Mai n. în Buteni (Desp. Buteni al Reun. învăț. gr.-ort. din protopopiatele arădane I—VII).

În 17 Mai n. în Sidriașul-mare (Desp. Reghin al Reun. învăț. gr.-cat. din arhidieceză).

Știrile zilei.

Conferențele profesorului A. D. Xenopol în Paris.

Paris. — În cursul acestei săptămâni vor avea loc o serie de manifestațiuni româno-franceze. Profesorul român A. D. Xenopol va ține mai multe conferențe despre prietenia româno-franceză. Protectorul profesorului român este mai ales senatorul Alexandru Ribot. Cercurile guverniale, precum și reprezentanții corpului diplomatic arată acestor manifestațiuni mult interes.

Ținuta dubioasă a contelei Berchtold față cu România.

Viena. — Marele ziar vienez „Die Zeit” publică azi sub titlul „Contele Berchtold, cunctatorul” un lung și documentat articol, în care întemeiat pe actele din „Cartea Verde a României și „Cartea Roșie” a Austro-Ungariei se dovedește că în cursul crizei balcanice contele Berchtold a neglijat România și interesele ei în chipul cel mai detestabil. Se adeverește, că a-

tât Rusia, cât și Germania și Anglia au renrenzentat mult mai fervent interesele românești, decât Austro-Ungaria, „allată” României. Săptămâni întregi contele Berchtold a lăsat fără răspuns telegramele regelui Carol și înainte de a răspunde ceva României, ministrul de externe al „celui mai credicios” aliat al României a allat de cuvântă a cere opinia Bulgariei, căreia conal „celui mai credicios” aliat al României a allat lui habsburgic, îi aducea cele mai măgulitoare elogii.

Marina engleză în apele austriace.

Triest. — Fiind azi aniversarea urcării pe tron a regelui George al Greciei vasele de războiu englezești și austro-ungare au arborat toate steagurile.

La orele 9 dimineata ofițerii ambelor flotile au făcut o vizită castelului Miramar. După amiazi colonia engleză de aici a aranjat un mare festival în villa Bryce în onoarea ofițerilor englezi.

Răscoala Epiroților.

Atena. — Luptele lângă Argyrocastro au ținut cinci zile și s'au terminat cu învinșarea Epiroților. Clausturul Tsepos și mai multe sate au ajuns în mâinile răsculaților. Ciocnirile au fost foarte sângeroase și pierderile Albanezilor sunt considerabile.

Durazzo. — Bandele grecești înaintează cu tunuri și mașini de puscat peste Clafra și Nicok și de prezent se află la cinci ore depărtare dela Berat. O coloană înaintează dela sud spre Relugiază. Drumul spre Valona și Durazzo e ocupat de bande grecești foarte tari. Ele sunt compuse în partea cea mai mare de trupe organizate din armata grecească și stau sub comanda ofițerilor greci.

Expulsarea Francezilor din Alsacia.

Paris. — Face mare senzație un articol apărut în numărul de azi al ziarului „Le Matin”, în care autorul, bazat pe o telegramă primită din sursă competentă, afirmă că guvernul din Strassburg a dat un ordin prin care obligă pe toți francezii din Alsacia și Lorena, cari încă nu și-au câștigat cetățenia germană, să părăsească țara în decurs de trei luni. Totodată se vor lua măsuri stricte, ca cetățenilor francezi să nu li se mai permită a călători prin Alsacia și Lorena.

Pentru apărarea românismului din Macedonia.

Bitolla. — În ziua de 11 v. c. s'a ținut o întrunire a corpului didactic și bisericesc fiind prezenti 62 de delegați. Cu acea ocazie s'a votat o moțiune prin care se face cunoscut guvernului român din București, în cazul când până la 10 Maiu 1914 nu se vor lua măsuri serioase pentru apărarea românismului din Macedonia, toate școlile și bisericile din Macedonia vor fi închise și cheile acestora vor fi predate consulatului român din Bitolla.

Revizuirea constituției în Turcia.

Constantinopol. — Partidul tinerilor turci a ținut azi după amiază o adunare generală sub președinția ministrului de interne în calitate de reprezentant al președintelui care este marele vizir. S'a discutat programul de lucrări parlamentare pentru sesiunea care începe la 14 Mai și va ține până la 23 Iulie.

Programul prevede și revizuirea constituției, legi pentru administrarea vilaetelor, alcătuirea unui cod penal.

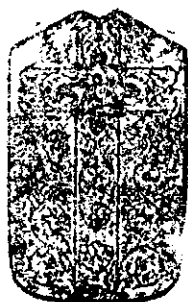
Subcomisia de războiu.

Budapesta. — La începutul ședinței de azi a subcomisiei de războiu a delegațiunii contele Ioan Hadik provocându-se la protestarea

Rétay și Benedek

BUDAPEST IV., Váci-utca 59.

Aranjamente pentru biserici, odăjdii, prapori și steaguri :: Altare, amvon, mormântul Domnului și aranjamente complete pentru biserici

Firma se recomandă mai cu seamă pentru renovarea, vopsirea și aurirea altarelor și pictarea bisericilor, cari lucrări le execută cu meseriași specialiști în această artă. Dintre lucrările executate, cari au aflat cea mai depină recunoștință sunt: Aranjamentul complet al bisericii noi din S. g. d. n. Bokus, al bisericii minorilor din Arad, pictarea și aranjarea mănăstirilor din Marjasavár și Martaradna, a bisericii din Beregass și altarul principal, comandat de comisiunea pentru monumente de artă din Szepesvártörökhegy. :: Cu planuri și prelininare de speș stăm la dispoziție gratuit :: Trimitem expert pe șesele noastre. H. 1204

din sesiunea trecută a delegațiilor, protejează din nou împotriva introducerii gârzii parlamentare la ședințele delegațiilor și urmând această procedură prestigiul delegațiilor și libertatea ce le-o asigură delegațiilor legea. Întrebă pe președintele subcomisiei că are cunoștință despre introducerea gârzii parlamentare la ședințele delegațiilor și cine a ordonat aceasta?

Președintele baronul Béla Tallán răspunde că are cunoștință despre trimiterea gardiștilor parlamentari de către președintele camerei la ședințele delegațiilor, și declară că nu găsește de necesar a lua dispoziții contra acesteia, deoarece în baza legii privitoare la garda parlamentară procedura președintelui camerei e încredințată.

Contele Hadik nu ia la cunoștință răspunsul constatând că și majoritatea delegațiilor se pun pe acest punct de vedere ilegal.

Luându-se apoi în dezbateri bugetul ministrului de războiu, raportorul Loránt Hegedüs face elogii ministrului de războiu. Propune ca bugetul de războiu privitor la Bosnia și Herțegovina e cuprins în bugetul general al ministrului de războiu, cheltuielile pentru druzăle plănuite în Bosnia și Herțegovina să fie incluse în bugetul comun având să le poarte numai Bosnia și Herțegovina.

Raportorul excecionează apoi că ministrul de războiu cere pentru prima jumătate a anului 1914 un credit suplimentar de 9 și jumătate milioane după ce delegațiunea votase deja în 1911 și 1913, 30 milioane în acelaș scop. Propune ca această poziție să nu se mai voteze, căci nu va mai da subcomisia mai restrânsă de provizionare lămuririle corespunzătoare. Raportorul face cunoscut apoi, autorizat din partea ministrului de războiu, întrucât se va realiza în anul viitor reforma militară. Făcând o repriție asupra bugetului de războiu îl recomandă acesta spre primire.

Delegatul Chorin cerând lămuriri în privința multor credite militare și privitor la știrile despre o reformă a armamentului armatei, îi adresează ministrului de războiu întrebarea că se mai continuă fortificarea graniței față de Italia după ce aceste măsuri nu ar mai fi necesare, fiind Italia avizată în ce privește situația în Marea Mediterană la sprijinul monarhiei. Raportorul crede de necesară întărirea Ardealului prin ridicarea de fortărețe, ceea ce de altcund ar avea însemnătatea unui pas dușmănos față de România, ci ar fi numai o dispoziție de precauție. Îl roagă pe ministrul de războiu să dea în privința aceasta un răspuns ori confidențial ori public.

Raportorul Loránt Hegedüs răspunde la întrebările delegatului Chorin.

Delegatul Ödön Miklós stăruiește pentru urcarea salariilor ofițerilor și reducerea timpului de serviciu.

Contele Tisza spune că situația financiară este îngrozitor de rea și de aceea nu află de bine ca să se trezească speranțe în corpul ofițeresc privitor la urcarea salariilor.

Delegatul prințul Ludovic Windischgrätz, critică expozeul ministrului de războiu și vorbind despre dezvoltarea armatei spune că ar trebui azi nu mai merge cu atâta însuflețire din cauza politicii interne din monarhie.

Delegatul Victor Isekutz stăruiește pentru ridicarea Ardealului. După 30 de ani desigur că se va mai afla nici un delegat care să zică că ridicarea Ardealului n'ar fi fost necesară.

Ședința de azi a subcomisiei de externe austriacă.

Budapesta. — În ședința de azi a subcomisiei de externe a delegațiunii austriace continuându-se discuția asupra expozeului ministrului de externe primul orator a fost delegatul social-democrat Dr. Ellenbogen, care în discursul

său a arătat că politica externă, mai cu seamă acum, e în legătură strânsă cu situația politică internă. Atacă guvernul austriac pentru aplicarea paragrafului 14 în Austria și declară convocarea delegațiilor de ilegală. Oratorul îl atacă și pe delegatul Kramar, conducătorul tinerilor Cehi, care în ascuns ar fi sprijinit obstrucția Cehilor agrarieni. Oratorul spune că cheia situației în mâna delegațiunii, care amânând cât mai multă vreme votarea bugetului comun de 2/3 miliard va trezi în primul ministru Stürggh simțul parlamentarismului și-l va constrânge să restabilească deplin constituționalismul.

Vorbind despre România oratorul accentuează că chestia românească din Ungaria nu e numai o chestie ungară. Nu se poate tolera ca politica maghiară unilaterală să periclitze interesele monarhiei. Ministrul de externe are datoria să ia o atitudine împotriva tratării a acestei chestii numai din punct de vedere șovinist al Maghiarilor.

După delegatul Waldner (german naționalist) ia cuvântul contele Berchtold care spune că va răspunde oratorilor mai târziu, deocamdată dorește să vorbească numai despre evenimentele din Colorado.

Delegatul Korosec spune că Slavii de sud au fost totdeauna un element credincios monarhiei și dinastiei, politica Maghiarilor îi va împinge însă cu vremea la contrariu.

Vannek declară convocarea delegațiilor de ilegală și desaproabă politica de cucerire.

Președintele subcomisiei Dr. Fuchs amână apoi discuția până la ora 4 și un sfert.

Redeschizându-se ședința după mai mulți oratori delegatul Kramar critică într'un discurs mai lung politica externă și accentuează necesitatea rezolvirii chestiei românești din Ungaria pentru ca relațiile dintre România să devină iarăși cele mai bune.

Contele Berchtold răspunzând delegatului Kramar spune că acesta s'ar afla în rătăcire privitor la chestia românească deoarece primul ministru ungar dorește rezolvirea chestiei românești și va continua tratativele pentru a împăca pe Români.

Cu aceasta s'a terminat ședința de azi.

Vizita țarului în Chișineu.

București. — În legătură cu vizita care o va face țarul Rusiei la Chișineu pe la sfârșitul acestor luni s'a răspândit vestea că regele Carol al României îl va vizita pe țar în acest oraș. Acestei întăderi i se atribuie o mare importanță politică.

D. Beldiman în vilegiatură lângă Brașov.

Brașov. — Ministrul plenipotentiar al României la Berlin, d. A. Beldiman care a vizitat în timpul din urmă în mai multe rânduri Brașovul a cumpărat în Dârste o vilă, unde va petrece timp mai îndelungat.

Alegerea din Chichinda mare.

Chichinda-mare. — La alegerea de deputat ce a avut loc azi, a fost ales candidatul guvernamental Tabakovits cu o majoritate de 444 voturi față de candidatul sârb-național Mihail Polit. Alegerea s'a terminat seara la orele 8 și 10 minute.

Cassovia. — La alegerea de azi a fost ales deputat candidatul guvernamental, secretarul de stat Varga cu 730.

Lupte sângeroase cu Epirotii.

Durazzo. — Lupta ce ține de mai multe zile în apropiere de Argyrocastro s'a terminat cu un număr mare de răniți și morți. De ambele părți au căzut peste o mie de oameni.

Agravarea stării sanitare a lui Francisc Kossuth.

Budapesta. — Starea sanitară a fostului ministru și președinte al partidului independent

Francisc Kossuth, care zace de mai multă vreme greu bolnav, s'a agravat încât medicii au pierdut ori ce speranțe pentru salvarea lui. Fratele lui Todor, care se știe că trăiește în Italia a sosit din cauza aceasta la Budapesta.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 7 Maiu 1914.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: vreme schimbăcioasă, în unele locuri ploi.

Prognostic telegrafic: vreme moale.
Temperatura la amiazi a fost: 13.4 C.

Onomastica M. Sale regina Elisabeta a României. Azi, Joi, fiind onomastica M. S. regina Elisabeta s'a oficiat un Te Deum la mitropolie.

M. Sa regina a primit foarte numeroase felicitări din partea camerelor române, a tuturor corporațiilor și societăților din Țară, etc.

Urăm și noi din inimă curată ani mulți și fericiți reginei regatului liber al fraților noștri.

Gheorghe Lazăr, stipendist al fondului sinodal al diecezei neunite din Sibiu. (Reproducere din broșura „Date nouă despre Gheorghe Lazăr” de Dr. Avram Sădean, profesor la seminarul din Arad.)

„Din discursul de intrare în Academia-Română al lui Petru Poienariu știm, că Lazăr și-a urmat studiile în Cluj și Viena cu ajutorul baronului Brukenthal, marele proprietar din Avrig. Cel dintâi act, găsit despre Lazăr, raportul cancelariei aulice transilvane din 16 Mai 1806, dovedește, că Lazăr în Viena n'a studiat cu banii baronului Brukenthal, ci cu bani românești, cu bani din fondul sidoxial al diecezei gr.-or. rom. din Sibiu. Din acest act ne putem convinge, că Lazăr petiționase în cele dintâi luni din 1806 după stipendiu la consistorul din Sibiu, ca să poată urma studiile teologice la universitatea din Viena. Vicarul și președintele consistorului de atunci, Nicolae Huțovici, sprijinește această cerere și-l recomandă cu toată căldura atât forurilor mai înalte, cât și Majestății Sale. Guvernul ardelean deasemenea sprijinește pe Lazăr și-și exprimă dorința, ca să i se încuviințeze un stipendiu din fondul sidoxial cu condiția, ca, după absolvirea studiilor sale teologice, să fie îndatorat, a servi la clerul ritului său în Ardeal, „câci numai astfel se pot aplica la păstoria poporului valah persoane bine pregătite pentru chemarea lor, cari să fie în stare a instrui poporul în moravuri bune, datorințele de om și cetățean”.

Iar cancelaria aulică transilvană observă în acest raport:

„Fiindcă studentul în drepturi (studiosus iuris), care petiționase, este, conform atestatelor alăturate și descrierii sale din partea vicarului și președintelui consistorial, de cel mai bun talent și moralitate și în studii obținând clasa primă cu distincție și fiindcă la puține persoane de ritul acesta se găsesc calități așa alese, în sfârșit fiindcă se deobligă a instrui, după absolvirea studiilor sale teologice, candidații la preoție în științele de lipsă pentru păstoria și ocuparea oficiului preoțesc și a presta și alte servicii la consistorul de ritul neunit, merită această persoană să fie neapărat ajutorată în intenția și râvna sa mare.

Și deoarece și starea activă a fondului sidoxial, conform jurnalului înaintat, a crescut până la o sumă de 19.672 fl. 54 2/3 și deoarece stă în consonanță cu menirea lui, destinată de episcopii Nichitici și Adamovici, de a ajutama clerul neunit, și capitalul aflător în fondul sidoxial suportă aceasta, cancelaria e de părerea, ca, conform propunerii guvernului, Majestatea Sa să binevoiască a încuviința studentului Gheorghe

Acidare de prăvălie

Am onoare a aduce la cunoștința on. public. că am deschis în Oradea-Mare, Rákóczi (Fő-)ut 19

O ASCUȚITORIE ARTISTICĂ MODERNĂ

Primează spre reparare și ascuțire totfelul de briciuri, foarfece, mașini de tuns, mașini pentru măcinatul cafelei, mașini pentru tunsul cailor și a oilor. Țin în depozit totfelul de PARFUMERII din patrie și din străinătate, articlile de toaletă pentru cap și p. față, totfelul de articlile de oțel, și numele: briciuri, foarfece, mașini

pentru tuns, tăietor de bățături, cuțitase pentru tăiatul hârtiei, cuțitase de buzunar și penițele, precum și articlile pentru bărbieri. — Roagă binevoitorul sprijin al onoratului public.

Cu distinsă stimă:

No 1974-52.

KOLLER AGOSTON ascuțitor artistic.

Lazar un stipendiu anual de 200 fl. din fondul sidoxial pentru învățarea studiilor teologice, pe lângă îndatorirea propusă”.

In urma acestei propuneri favorabile, pe care o primise și o recomandase și miniștrii Bedekovich, Lorenz, Mailat și Zinendorf, Majestatea Sa Francisc I acordă lui Lazar acest stipendiu în 31 Iulie 1806 prin cuvintele:

„Propunerea cancelariei obține încuviințarea mea”.

Astfel Lazar în toamna anului 1806 își luase drumul spre Viena, unde se înscrise la universitate, la științele teologice”.

Pentru fondul ziaristilor. Tinerimea română dela Academia de silvicultură din Șemnit a dăruit fondului ziaristilor români suma de 100 cor., spesele ce le-a avut într'un proces de presă, în care d. avocat Dr. Liviu Lința din Budapesta a făcut apărarea tinerimei noastre în mod absolut gratuit.

Cursurile de vară dela Vălenii-de-Munte. Ni se comunică din București:

Cursurile de vară din acest an, dela Vălenii-de-Munte, vor începe la 1 Iulie v.

Ele vor trata despre progresele făcute în ultimul an în toate domeniile științei aplicate la Români (istorie, istorie literară, geografie, geologie, etnografie, etc.)

Inscrierile se fac de pe acum.

Presă vieneză și rechemarea dlui maior Eremie, atașatul militar al României la Viena. Ziarele vieneze regretă plecarea maiorului Eremie, distinsul fost atașat militar al României, rechemat în țară în interes de serviciu.

Premiera piesei „Se face zluă” de d. Zaharie Bârsan, va avea loc — după cum ni se comunică din București — la 1 Mai v., la Teatru Modern, cu artiștii Teatrului Național, cari aveau să joace la acest teatru.

Pentru monumentul Vlaicu. Contribuiri din comuna Semlac: Lazar Adamovici 2.—, Patriciu Tiucra 2.—, Grigoriu Roșiu 1.—, Ștefan Ponta 1.—, Iosif Bărbosu 5.—, Titu Gulesiu 5.—, Ștefan Ionuș 1.—, Ștefan Hertieg 1.—, Teodor Suci 1.—, George Istin 1.—, Teodor Gules (tânăr) 1.—, Petru Călușer 1.—, Gavril Julian 1.—, Ilie Julian (tânăr) 1.—, Dimitrie Maletec —.40, Petru Stoian —.50, Romulus Stolan —.20. La olaltă cor. 25.10.

Colecta inginerului T. Vicol: Cosma Cobelli 1 cor., Teodor Leontovici 1 cor., Petru Popovici 1 cor., Teodor Bilețchi 1 cor., E. (indiscifrabil) 5 cor., L. Poienar 3 cor., I. Dancu 2 cor. și Paul Scripcariu 2 cor., de tot: 16 cor.

† George Ganea. Ieri, Miercuri, a decedat în floarea vieții sale, în vârstă de 21 ani, George Ganea practicant de farmacist în anul al treilea.

Inmormântarea va avea loc mâine, Vineri, în cimitirul din Semlac. Odihnească în pace.

Pentru o mănăstire românească la Ierusalim. În ziua de 4 Mai v. va avea loc în sala Teatrului Național un mare festival artistic organizat în beneficiul societății „Pânea săracilor”, de sub președinția dnei Elena Dr. Riegler.

Acest festival artistic face parte din ciclul concertelor puse sub patronajul M. S. regina Elisabeta a României și organizate în centrele mai mari din România pentru a se stringe un fond necesar construirii unei mănăstiri românești la Ierusalim, iar organizarea unui asemenea concert la Iași și în beneficiul societății „Pânea săracilor” se datorește sentimentelor pe care suverana României le are pentru capitala Moldovei și pentru doamnele din comitetul acestei societăți.

Publicul ieșean doritor de artă, va avea ocazia să asiste la unul din cele mai frumoase concerte organizat cu concursul drelor Cella Delavrancea și Elena Macri din București, dna Sofia Teodoreanu și d. Al. Zira din Iași.

Epilogul judiciar al unei interpeleții din sinodul arădan. Încă în sesiunea de anul trecut deputatul sinodal d. Dr. Iustin Marsieu a adus acuzațiuni grave împotriva lui Aurel Olteanu, referentul senatului școlar al consistorului din Oradea, care în mod ilegal își menține postul la acel consistor. Pentru aceasta Olteanu l-a

intentat proces de calomnie dlui Dr. Iustin Marsieu; însă judecătoria cercuală din Arad l'a respins pe motivul că acuzațiunile i s'au adus în sinod, prin urmare în calitate oficială. Olteanu a apelat, iar acum tribunalul din Arad l'a achitat definitiv pe d. Dr. Marsieu, accentuând că toate acuzațiunile aduse referentului senatului școlar dela consistorul din Oradea — au fost probate. Acesta a fost epilogul judiciar al acelei interpeleții în sinod.

Dar precum știm d. Dr. Iustin Marsieu în sesiunea din săptămâna trecută a repetat interpeleția, însă P. S. Sa episcopul simplaminte a trecut peste ea la ordinea zilei. Aceasta ar face impresia că de acum înainte chestiunile bisericești vor trebui rezolvite prin tribunal, rezervându-se cele lumești pentru forurile bisericești..

x Am onoare a aduce la cunoștință m. st. Doamne, că au sosit pălăriile după cea mai nouă modă. Transformările le execut în timp de două ore. Cerând sprijinul binevoitor a m. st. Doamne, semnez cu stimă: Iulia Roman. Arad, Deák-Ferencz u. 2. (2089—5)

x În atențiunea boșnavilor! Balsamul Mittelmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, înculerea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. Prețu 2 coroane. Pregătește și expediază: Eugen Mittelmann, farmacie la „Loul de aur” în Ungvár, str. Nagyhíd-u. (Ml 1621)

x Primul depozit român de piano și armoniuri, T. POPOVICI, Sibiu (Nagyszeben) strada Cisnădiei 7, ofere onoratului public român piano, pianine și armoniuri din cele mai bune fabrici din străinate în toate execuțiile cu prețurile cele mai favorabile pe lângă împachetare (ladă) gratuită și transport franco. Plătire în rate mici. Cereți catalogul depositului. (Po 1840)

Mulțămită publică.

Neputând răspunde în parte la toți acela dintre rudeni, prietini și cunoscuți, cari ne-au condolat din incidentul morții prea iubitului și neuitatului nostru

IOAN ANCA

fost preot gr. cat. român în Subpădure; venim pe această cale a le aduce sinceră mulțămită; precum și acelor, cari au îndeplinit serviciul religios, ori au ținut discursuri și întregului public care au luat parte la înmormântare dându-l onoarea ultimă.

Jalnica familie.

(A 2093)

BORONIE

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

	— Maiu.
Grâu pe Malu	13.41
Grâu pe Octomvrie	12.07
Secară pe Octomvrie	9.71
Ovăș pe Octomvrie	8.18
Porumb pe Maiu	7.21
Porumb pe Iulie	7.36

POSTA ADMINISTRATIEI.

Am primit în abonement dela următorii: Gavril Ivan, Sabolciu 10 cor. până la 30 Iunie a. c., Dr. Mihail Lupăș Laibach 14 cor. până la 30 Sept a. c.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

AVIZ.

Am onoare a aduce la cunoștință onoratului public, cunoscuților și amicilor, începând cu 1 Aprilie n. a. c. am demisionat dela „Banca generală de asigurare” în calitate pe acții Sibiu, la care institut eram angajat în calitate de secretar-dirigent al agenturii principale din Arad, și am reocupat postul de secretar-conducător la agentura principală a institutului de asigurare „The Standard” Timișoara (Temesvár) unde servisem deja de 12 ani.

Timișoara, la 1 Mai 1914.

Cu deosebită stimă:

Anastasiu Domokos

„The Standard”

societate de asigurare fondată în anul 1823
Edinburgh (Scotia).

Condițiuni avantajoase și
culante, rescumpărări fixe.

Incasso anual: K 37,000
Căștiguri solvite partidelor: . . „ 196,000
Avere proprie: „ 310,000
Cazuri de moarte, solviri . . „ 692,000

Directiunea pentru Ungaria:

Budapesta, str. IV. Kossuth Lajos nr. 1
Palatul „Standard”.

(Sa 2085)

Caut un scriitor

pentru aplicare momentană. Să știe scrie corect românește și ungurește.

A se adresa domnului:

Petru Truția, avocat

— A R A D. —

Tu 2090

Mulțămită publică

La concertul aranjat la Duminica Tomii partea Reuniunii de cântare și muzică a plătitorilor din Izvin, au binevoit a suprasolvi următorii pt. domni:

T. Fluerașiu econom în Izvin 8.50 cor.; L. Cheorghievici și Dr. S. Bugariu advocat T.-Rékás câte 3.50 cor. Dr. I. Fărchescu avocat în Timișoara 3 cor. N. Martinovici peșteră în Topolovățul-mare 2 cor.; V. Tărebent peșteră în Petroman 2 cor.; I. Wolfner comerciant T.-Rékás 5 cor.; Tasch F. com. în T.-Rékás 1 cor.; Simon jude regesc 1.50 cor. și Ioan econom în Bazos 1 cor.

Primească numiții domni maritimost și această cale cele mai profunde mulțămiri.

Izvin, 23 Aprilie v. 1914.

STEFAN STEFAN
prezident

(Se 2096—1)

Corecte (propise) pentru examene, dictando și caligrafie. Suta bucăți
 Cor. 1 40 plus porto postal.

Aviz școlar — Iskolai értesítő
 legat à 30 fl. bucata.

De vânzare la: **Librăria „Concordia“**, Arad, Deák-Ferencz 20.

De vânzare. 20 acții dela banca „Poporul“ Lugos, 14 acții dela banca „Videa“ din Bánffyhungad cu prețul de 120 cor. bucata și 10 acții dela „Bihoreana“ cu prețul de 240 cor. bucata. — A se adresa dlui
Dr. IOAN DAMIAN
 avocat, Delta.

Dr. Gheorghe Kotăraș
 MEDIC-UNIV.
 ordonează str. Batthányi nr. 29.
 Ho 2098

È în interesul necărnă
 că înainte de a-si cumpăra țesătură de sârmă, țesătură pentru garduri site și matrate de sârmă de oțel, să ceară prospect dela singurul preparator de lucrări de sârmă

Fischer Testvérek
 fabrică de țesătură de sârmă și țesătură pentru garduri
 Arad, József-főherceg nr. 8.
 (vis-a-vis de biserica evang.). Vă veți convinge că aici veți putea cumpăra ceia mai bună și mai ieftină țesături de sârmă. Fabrica: sâ. Kossuth nr. 45.
 (F1 1866—25)

AVIZ!
 Caut un candidat de avocat practică. Preferit e acela care posedă și limba germană.
Dr. HERMANN MÜLLER
 avocat
 Sibiu, str. Cisnădiei nrul 31.

Lucrări
 de acoperire cu țigle și ardesie cu garanță pe un an, cu prețuri convenabile și în mod specialist execută
R á o z Gy ö r g y
 maestra de acoperit cu țigle și ardesie
 Arad, str. Mikos Kelemen nr. 17.
 La dorință merg la fața locului atât în provincă cât și în localitate.
 (Ra 1878)

Balsamul farmacistului A. THIERRY

Alteia ochilor Balsam
 A. Thierry in Pregrada

e veritabil numai dacă are marca de sursă alogărita. Are efect excelent la boalele organelor de respirare, tușă, imbecilitate, răgușală, catar de gât, boale de plămâni, lipsă de apăsă, mistuire uregulară, boale hepatice, influență, cărcei în stomac, etc. etc.

12 sticle mici, sau 6 sticle mari, sau 1 sticlă mare pentru călătorie 6 cor. 60 fl.

Alifia Centifolia
 a farmacistului
A. THIERRY

are efect excelent contra oricăror răni învechite din cancer, inflamații, aprinderi, carbunculi, pentru îndepărtarea obiectelor străine, face de prios operațiunile dureroase, împiedică înveninarea sângelui. 2 tegle 3 cor. 60 fl. trimițându-se banii înainte sau cu ramburs. — De vânzare în Budapesta la farmacia TÖRÖK I. prețuri și în cele mai de seamă farmacii din țară.

In cantități mari în drogheriile: Thal-mayer & Seitz, urmașii lui Koch-melster, Radanovits Testv. Unde nu se găsește să se ceară direct dela proprietarul: Ke 2030

A. THIERRY, farmacie la „Ingerul păzitor“ Pregrada (lângă Rohitsch).

La comenzi mai mari se acordă rabat considerabil!

De vândut
 dreptul de opțiune a 20 bucăți acții din emisiunea cea nouă a băncii „Farnica“ din Sibiu. Doritorii să se adreseze la administrația ziarului.
 Co 2097

Bătăturile,
 scortoșenia pielei, ar-ziorii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 și dacă folosiți „CANNABIN“
 1 sticlă 1 cor., francată
 1 coroață 40 fl., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la preșător: Dr. E. FLESCH, farmacia la „COROANĂ“ în Győr

Contabil
 bancă garson, brunet, de 33 ani, cu avere de cor. 10.000 și cu viitor sigur într'un oraș din provincia Ardealului, — în lipsa cuprinderii recerută pe aceasta cale dorește a lua în căsătorie o româncuță plăcută în etatea corespunzătoare cu zestre de 10.000 coroane, suma de 30.000 cor. asigură postul de director de bancă cu viitor frumos. Blondinele sunt cerute. Discreția o declar de obligatoare din partea părții ca chestie de onoare. — Ofertele pot fi provăzute cu poze să se trimită la administrația ziarului sub deviza „Viitorul“.
 (To 2099—3.)

VIȚĂ AMERICANĂ ALTOITĂ
 He 1499

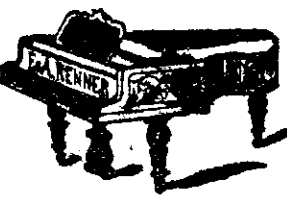

precum și viță americană pentru altoit, cu și fără rădăcini, în diferite varietăți furnizează renumita și de mulți ani recunoscută ca cea mai de încredere pepinieră.

FR. CASPARI
 (Nagyküküllő vm.) Mediaș. — Medgyes. Serviciu conștiințios. Soluri garantate. Catalogul se trimite la cerere gratis și franco. In catalog sunt publicate mai multe scrisori de mulțumire, primite din toate părțile țării, astfel că înainte de a face comanda, oricine poate cere informațiuni în scris sau verbal dela dnii proprietari cari mi-au trimis acele scrisori și se pot convinge astfel de absoluta încredere ce o pot avea în firma de mai sus.

ANUNȚURI
 SE PRIMESC CU PREȚURI MODERATE LA ADMINISTRAȚIA ACESTUI ZIAR. —
 TELEFON: 750.

PRIMA ȘI CEA MAI VECHIE CASĂ DE CLAVIRE ESTE A LUI RANZ ȘI ALBERT RENNER
 TIMIȘOARA-JOSEFIN strada HUNYADI nr-ul 12.

MARE ASORTIMENT DE PLANE, PIANINE ȘI HARMONI.
 CALITATEA CEA MAI BUNĂ.
 Prețuri ieftine. Preturi ieftine.

O rugare modestă,

care nu vă costă nici o eboseală dar
Administrației noastre îi poate fi de
mare folos. — Administrația noastră
reagă pe toți cei ce sîrgușesc și co-
mandă din articolele anunțate în
foaia noastră, să amintească că firma
a ctit-o în ziarul acesta.

VALORIZARE de NISIP!

Cu un
sistem nou
și ușor în
lucrul
proprie
construcție
catalogue și
prospecte
în 1935-36

F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea
articolelor de beton.

F. A. Fabricarea țiglei de beton orânduită
la lucru de mână.

Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de ciment
pentru lucru de mână.

B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.

C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și
ciment.

Să seară totodată examinarea gratuită a nisipului, mer-
gerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze
mașinile noastre de valorizarea nisipului.

Fabrică de
mașini p.
industria
de nisip.

SZÁNTÓ ÉS BECK

Ingineri

BUDAPEST, VII., Viola-utca 7.

PRIMA TURNĂTORIE DE CLOPOTE. TELEFON 77-1

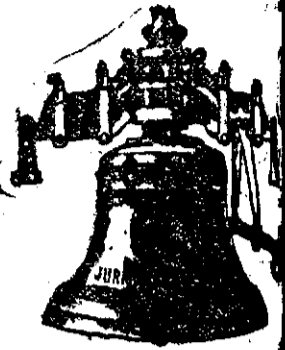
Juristics Márton

BUDAPESTA, Rózsa-u. 51 - 53.

Execută orice lucrare în această branșă: expediază clopote excelente cu tonuri
curate și pline, rețornă clopote vechi, remontează clopote vechi pe coroane în-
vârtitoare din fer vărsat sistem Pozdech, eventual pe coroană învârtitoare din
fer făurit. Schimbă limbi învechite etc. Execută statui drepte și orizontale
din fer de clopote, cu prețuri moderate. — Cu prospecte servesc cu plăcere

Mai departe execut tot felul de
ar anjament complete pentru
ateliere de lăcătușerie și făurărie.

HEGYI JÁNOS, lăcătuș

măestru lăcătuș. Atelier
de mașini și depozit de
mașini agricole.

Telefon: 67.

AIUD--NAGYENYED, Strada Tövisi-utca (Casa proprie)

Oferă totfelul de mașini agricole, pluguri de otel invenție proprie, tăietoare de
specie și secică, despoatoare de porumb, rășnițe de orz, mașini ex-
lente pentru cusut, pentru casă și industrie. Apoi totfelul de lucrări în această
branșă pentru zidiri și lăcătușerie cu prețurile cele mai ieftine. Pentru calitate
și perfectă lucrare a mașinilor cumpărate de la mine dau cea mai
mare garanție. (He 1527)

Prețuri cunoscute

Atențiune!

JOHANN KLEIN, mașinist diplomat.

Atelier de lăcătușerie pentru edificii, mașini și
lucrări artistice, atelier pentru reparaturi de
mașini, Căpice mantogen și strugărie de ma-
șini cu putere motorică proprie în

Biserica-Albă, (Fehértemplom) str. Capelei, casa proprie.

Aduc la cunoștința on. public, că restaurarea ate-
lierelor mele instalând

un motor 14 PH. cu oțel brut și 3
nouve mașini ajutătoare e terminată.

Renovarea aceasta a atelierelor mele și mașinile aju-
tătoare cari le-am avut și mai înainte, îmi dau posibilitatea
de a lăsa stimaților mei mușterii lucrări și mai
ieftine și mai exacte.

Lucrările urgente se iau imediat în lucrare.

Totodată aduc la cunoștința celor interesați că mi-a sosit
Legătoarele Original Standart (Manilla)
și le vând cu cele mai ieftine prețuri.

Pentru binevoitoare număroase comande rog cu stimă

Ke 1095

JOHANN KLEIN.

Rog!

Atențiune!

Rog!

Pentru evitarea neînțelegerilor, rog a nu confunda
firma mea cu alte firme asemănătoare.

Dufek Kálmán,

atelier de colorat
fabrică de curățire
pe cale chimică

Cluj (Kolozsvár), str. Hegedüs Sándor nr. 5.

Recomandă colorarea și curățirea
pe cale chimică a hainelor de
dame și bărbați, perdelelor, lu-
crurilor brodate și de mână etc
în bucate gata sau desfăcute de-
olaltă, pe lângă o executare con-
științioasă și recunoscută de soli-
dă. Am introdus: desinfectarea
și curățirea penelor, la caz de
urgență în timp de 12 ore. —
Comandele cu poșta conștiințioasă
și punctual. — Hainele de doliu
se execută cât se poate de repede.

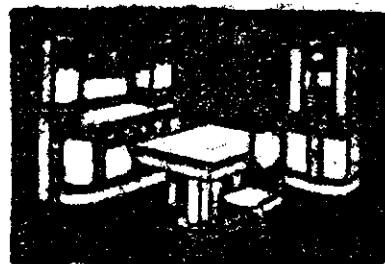
Du 1345

LAHNI KÁROLY URMAȘUL LUI BAUMANN ARNOLD

ALBA-IULIA, (Gyulafehérvár).

Fondată în anul 1884

La 118

Fabrică și depozit de mobilă
atelier de ornamente și
serie, fabrică de mașini
sirasă galvanizată, aparate
de pompe funebre.

Fabrică de mobilă, Nagyenyed

Spirtul de reumă

este cel mai sigur mijloc de frecat contra durerilor provenite din podagră, ischias, reumă și toffelul de răceli. — După câteva frecări durerile membrilor suferinde încetează definitiv. Are efect sigur și la boale învechite și neglijate.

MODUL DE INTREBUINȚARE:

Dimineța la sculare și seara la culcare locurile suferinde să se frece îndelung cu puțin spirt de reumă. După frecare partea suferindă să se învâluie cu o haină caldă.

Prețul unei sticle 1 cor.

Preparator:

F. Sándor Zoltán

farmacie la „Inger“ — Erdőszentgyörgy.

Mihályi Béla

pictor pentru biserici

UNGVAR, Képezde-utca 2 sz.

Ca autor expert al picturii bisericești greco-orientale și gr. catolice îndrănesc a ruga sprijinul on. dni preoți gr. orientali și gr. catolici.

EXECUT:

pictarea modernă a internelor bisericilor, în stil simplu și decorat, tablouri pentru cerimi și pereți, executate excelent. — Toffelul de picturi bisericești, și anume:

icoane pentru iconostase, altare, jertfelnice, cruci și pentru prapori, executate pe mătase și pânză, plasce și crucifixe pictate în mod artistic.

Anticepez de pe acum mulțumitele mele pentru binevoitorul sprijin al on. dni preoți.

Mi 1237

Crucifixe

pentru drumuri și câmpii, din material bun, tinichea zincuită, — pictate cu uleiuri durabile și cu inscripție și cuie —

Înălțimea	100 cm.	136 cm.	160 cm.	180 cm.
depărtarea între brațe	85 cm.	120 cm.	130 cm.	140 cm.
Prețul	30 cor.	40 cor.	60 cor.	70 cor.

Am o mulțime de scrisori de recunoștință. — Planuri gratis. — Mergerea la fața locului o fac pe cheltuiala proprie. —

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare societate pe acții în Sibiu — Nagyszében.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIO COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI“ și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra epargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

În toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospece, table și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca sovizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare“ dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“ DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA“) AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ. KÉS, CSANÁD, BIHOB, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Jozseffőherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria“ B. 240-156) Telefon nr. 850

Agentură principală: IULIU ROȘESCU, Cluj (Kolozsvár), Kossuth L.-u. 26.

Agentura principală Lugos, la filiala „ALBINA“.

Fiecare **ECONOM** știe că cele mai bune
MAȘINI DE IMBLATIT CU MOTOR ELEC RIC
MAȘINI DE SĂMÂNAT, precum și toffelul
ARANJAMENTE PENTRU MORI
se pot căpăta pentru prețurile cele mai ieftine, pe lângă
deplină garanție la rate dela firma

KOVÁCS și ZAKARIÁS
BUDAPEST, VIII. KÖZTEMETŐ-ÚT 23 sz.

Cereți prospecte gratuit!

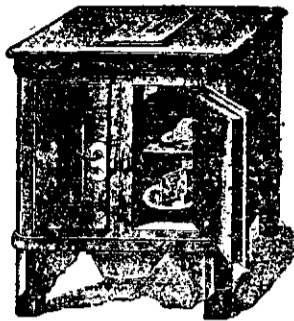

Cereți prospecte gratuit!

Dulapuri de gheață

patentate sistem **HENNEFELD**,

Budapesta, Gr. Zichy Jenő-u. 5. lângă Váci-körut

He 1931

Dulapurile de până acum sunt cu slăvină și sunt obduse
tinichea de ținc, se ruginesc, oxidează, se murdăresc, totdeauna
sunt expuse să fie reparate, câtă vreme *la dulapurile de*
gheață a lui HENNEFELD acest lucru e exclusiv
deoarece acestea sunt învăluite cu *placă artificială de*
piatră. Sub rezervoriul de gheață se află **REZERVORIUL DE**
APĂ p. apa ce provine din topirea gheței, *gheața rămân*
uscata, ceace dă o *economisire de gheață de 60%*

APARATE P. MĂSURAREA BEREI. Prețurent gratis. FUND. IN 1888

Aparate frigorifere sistem

Schlütter și Gesell,

aparate pentru fabricare ghe-
ței, prin dioxid de sulfur fără
apă. Răcirea laptelui cu foarte
puțină consumare de apă, aran-
jament de camere frigorifere.

STEMMER A. JÓZSEF

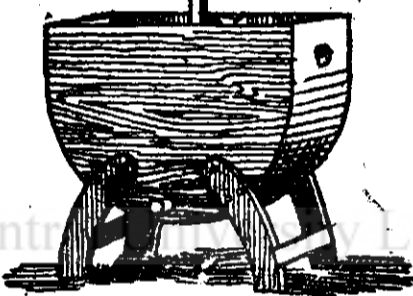
Se 1786

specialist

NAGYVÁRAD, Rákoczi-ut 35 sz.

20
COR.

20
COR.

Je 1876

PREȚUL 20 COROANE.

O mașină de spălat completă

E. compusă din DOUĂ PĂRȚI: din COVATA
FRECĂTOR INTERN cu mecanism ușor
care și un bălat de 8—10 ani îl poate învăl.
câmesi sau tot atâtea haine de spălat în decurs
de câteva minute sunt spălate. În decurs de
ceasuri se pot spăla atâtea haine câte spă
într'o zi 2—3 femei. Acest solu de mașină
spălat s'a vândut în mil de bucăți și s'a doved
a fi cea mai bună mașină de spălat, nu strică
haina și n'o îngâlbineste.

De vânzare la fabricantul:

JERGER JAKAB

FABRICĂ DE MAȘINI DE SPĂLAT.

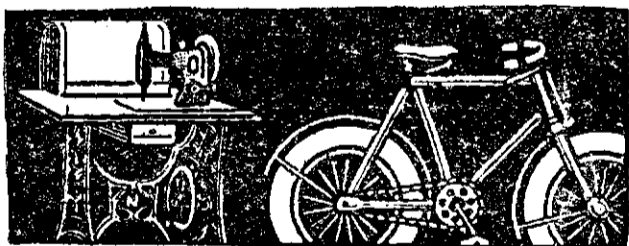
APATIN

(BÁCSKA)

Intreprindere „VATT” mecanică și electrică a lui

LEITNER, Cluj, (Kolozsvar).

Birou și magazin: Széchenyi-tér 41. (Palatul Széki).
Stabiliment: Malom-utea 8.

Va 2071

Reparări de automobile și gumă pentru automobile, mare atelier reparator de
mașini de cusut, biciclete, mașini de scris, gramofone; prețuri ieftine, exe-
cuție solidă. — La comenzile din provincie nu se socotește pachetarea.

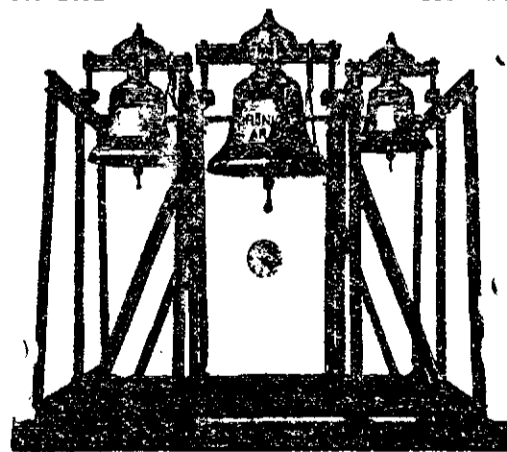
Cine se referă la acest ziar primește 10% rabat.

O nouă invențiune de clopot

Clopotul rezontor brevetat

Ho 1638

este alcătuit așa că fortifică nu
un sunet, ci și alt sunet armonios
fel **asemător a acordului** dă un
plin, puternic și sărbător
precum și adânc.

Echipamente p. clopote de

Staluri

Prospecte și preliminar de apse

Friederich Höp

fabrică de clopote brevetate

Arad, str. Rákoczi nr. 11

Franz Nöhmeyer, gravor

BRAȘOV (Kronstadt), Michael Weiss-gasse 6.

Execută:

toffelul de gravuri și
anume: gravuri pe in-
strumente, gravuri în
ceasuri, sigle etc.

Specialități

de monograme tăiate pe
casete, albumuri, gente
și
bastoane.

Stampile de cauciuc

toffelul de firme de metal și email, se execută
cu prețuri moderate. (No 2070)

Incze József

magazin de cuptoare **Dés (Dej)**, str. Bánffy nrul 8.

Mare magazin permanent de
cuptoare moderne și multi-
colore, din material excelent,
căminuri și vetre de fier,
specialități de garnituri de
încălzitoare rapide cu eco-
nomie de 40%. Tot aci mare
magazin de plăci pentru pă-

reși și pentru vane. Execută
toffelul de lucrări în branș
cuptorării și anume: că-
direa, repararea și curățire
cuptoarelor vechi atât în lo-
căt și în provincie, pe lângă
prețuri moderate.

La dorință servesc cu mustre.